

**KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS
NEMESGÖRZSÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ**

Tartalomjegyzék

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése	4
1.1 Előzmények	4
1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása	4
1.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására.....	5
1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása;.....	5
1.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai.....	5
2. A terv kidolgozásakor vizsgált változatok rövid ismertetése	5
2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket	5
2.1.1. A terv céljai.....	5
2.1.2 A terv tartalmának összefoglaló ismertetése.....	6
2.1.2.1. <i>Beépítésre szánt területek</i>	7
Lakóterületek	7
Gazdasági terület	7
2.1.2.2. <i>A beépítésre nem szánt terület egységek</i>	8
2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal	12
3. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	12
3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, szabályokkal.....	12
3.1.1. A térségi programokkal való kapcsolatok.....	14
3.2. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel, illetve programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése ill. a terv, illetve program megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése.....	15
3.2.1. Domborzati adatok.....	15
3.2.2. Földtani, vízföldtani adottságok.....	15
3.2.3. Vízrajz	16
3.2.5. Talaj- és vízvédelem.....	19
3.2.5.1. <i>Felszíni vizek</i>	19
3.2.5.2. <i>Földvédelem, felszín alatti vizek</i>	20
3.2.5.3. <i>Természet és tájvédelem</i>	21
3.2.5.3.1. <i>Tájhasználati konfliktusok</i>	22
3.2.5.3.2. <i>Táj- és településtörténet</i>	22
3.2.5.3.3. <i>Nemesgörzsöny zöldfelületi rendszere</i>	24
3.2.4. A környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása	31
3.2.4.1. <i>Levegőtisztaság-védlem</i>	31
3.2.4.1.1. <i>Klimatikus viszonyok</i>	32
3.2.4.1.2. <i>A légszennyezettség határértékei</i>	32
3.2.4.1.3. <i>Jellemző emissziók</i>	32
3.2.5. <i>Hulladékkezelés</i>	34
3.2.6.1. <i>A közlekedés hatása</i>	37

3.2.6.2. Szórakoztató létesítmények.....	39
3.2.6.3. Üzemi zajforrások hatása.....	39
3.2.7. Közművek	41
3.2.7.1. Vízellátás.....	41
3.2.7.2. Szennyvízelhelyezés.....	42
3.2.7.3. Csapadékvíz-elvezetés.....	43
3.2.7.4. Villamos energia.....	43
3.2.7.5. Földgázellátás.....	44
3.2.8. Demográfia	44
3.2.9. Gazdasági tevékenységek.....	44
3.3. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg.....	45
3.3.1. Víz, csapadékvíz.....	45
3.3.2. Szennyvíz	46
3.3.3. Hulladék	46
3.3.4. Levegő	47
3.3.5. Zaj	47
3.3.1. Táj- és természetvédelem.....	48
3.3.1.1. Zöldfelületre vonatkozó javaslatok, zöldfelület-szabályozás	48
3.3.1.2. Táj- és természetvédelmi javaslatok.....	48
3.3.1.3. Tájrehabilitációs javaslatok.....	50
3.4. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:.....	51
3.4.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik.....	52
3.4.2. Olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak	52
3.5 A terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése.....	53
4. A terv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére, monitoringozására vonatkozó javaslatok.....	53

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése

1.1 Előzmények

Nemesgörsöny község területére rendezési terv 1985-ben készült. Az időközben bekövetkezett társadalmi, gazdasági, műszaki, jogszabályi változások és az újabb településfejlesztési elképzelések, továbbá a település kiegyensúlyozott fejlődésének elősegítése indokoltá teszi a község területére új rendezési terv készítését. Ezért Nemesgörsöny község Önkormányzata elhatározta, hogy elkészítteti a település új rendezési tervét. A kitűzött cél szerint olyan tervet kell készíteni, amely teret biztosít a település fejlesztési koncepciójában megfogalmazott céloknak.

Nemesgörsöny Községi Önkormányzat Képviselő-testülete megbízta irodánkat Nemesgörsöny Településrendezési Tervének, illetve Helyi Építési Szabályzatának elkészítésével a hatályos építési jogszabálykeretnek megfelelően.

A környezet védelmének általános szabályait meghatározó 1995 évi LIII. törvény alapján a települési önkormányzatoknak környezetvédelmi programot is kell készíteni, a képviselőtestületnek elfogadni, majd az abban foglaltakat végrehajtani és végrehajtatni. A környezetvédelmi programot a településrendezési tervekkel összhangban kell kialakítani.

Az 1995 évi LIII. törvény, illetve az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete szerint a településrendezési terv esetében környezeti vizsgálat elvégzésére van szükség. Jelen dokumentáció (környezeti értékelés) a kormányrendelet 4. számú melléklete szerint készült.

1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása

A környezeti értékelés a településrendezési terv elkészítésének folyamatában alapját képezi a terv által kitűzött célok, fejlesztési elképzelések, intézkedési javaslatok meghatározásának. A környezeti értékeléshez szükséges adatok beszerzése a településrendezési terv elkészítéséhez kapcsolódó adatok begyűjtésével párhuzamosan történt.

A településen elvégzett feltáró vizsgálatok, valamint a Képviselő-testület által elfogadott településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott irányelvek alapján került összeállításra a településrendezési terv és a helyi építési szabályzat tervezete.

A rendezési terv elkészítése folyamán nagyon fontos szempont, hogy az abban foglaltak összhangban legyenek a település vezetése és lakossága, valamint az érintett államigazgatási szervek és közműkezelők véleményével. Ennek érdekében többszintű egyeztetésekre, lakossági fórumra van szükség, hogy minden, a rendezési tervet, és így a település fejlesztését szolgáló információ a tervezők rendelkezésére álljon.

1.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti értékelés során olyan információ, állapotjellemző nem merült fel, amely a jogszabályi előírásokon túlmenően jelentősen befolyásolta volna a településrendezési terv alakítását.

1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása;

A környezeti értékelés során felvettük a kapcsolatot a település Polgármesteri Hivatalával. A hivatal készséggel tájékoztatott a felmerült kérdésekkel kapcsolatban, illetve rendelkezésünkre bocsátotta a birtokukban lévő - a tervezés szempontjából fontos - dokumentumokat. Az általános kapcsolatfelvételt követően település specifikus adatgyűjtés következett.

Információszerzés céljából szükség szerint felvettük a kapcsolatot az érintett hatóságokkal is. Tájékoztatást kértünk a rendelkezésünkre álló - a környezeti állapottal összefüggő - adatokról, különösen az illetékes Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségtől.

1.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai

A környezeti értékelés során csak a szakirodalomban megtalálható publikált térképeken, tanulmányokban, jogszabályokban megjelent ill. az önkormányzat, a hatóságok és a különböző szolgáltató szervezetek által szolgáltatott adatokat használtuk fel, mivel ezek a tervezési terület adottságait figyelembe véve elégséges információval szolgáltak a tervnek megfelelő mélységű értékelés elkészítéséhez.

2. A terv kidolgozásakor vizsgált változatok rövid ismertetése**2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket****2.1.1. A terv céljai**

A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme.

A településen megtalálható és kialakítandó létesítményeket illetve azok funkcióját úgy kell meghatározni, hogy a környezethasználat során

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő,

- megelőzhető legyen a környezetszennyezés,
- kizárja a környezetkárosítást.

A település fejlesztésének néhány olyan átfogó koncepcionális alapelveknek kell nyugodnia, amelyeket a településfejlesztés részletes programjának kidolgozása és végrehajtásának szervezése során következetesen érvényesíteni kell. Ezen legfontosabb alapelvek és követelmények az alábbiak:

a) A fejlesztésnek a minőség centrikusnak kell lennie. Nem a település nagyságának, lélekszámának mennyiségi fejlesztése az elsődleges cél, hanem a településen lakók életminőségének javítása.

b) Semmiféle olyan fejlesztés nem irányozható elő, amely a települést övező természeti környezet károsodását, élővilágának és növényvilágának visszafejlődését vagy részleges pusztulását váltaná ki.

c) Minden fejlesztési célnak a település meglévő értékes természeti illetve környezeti adottságai hatékony hasznosítását kell szolgálnia ezen adottságok sérelme, pusztulása nélkül.

d) Ésszerű határokig arra kell törekedni, hogy a fejlesztések eredményeként a település munkaképes korú lakosságának minél kisebb hányada kényszerüljön naponta más településre utazni, hogy munkahelyét elérhesse.

e) A rendelkezésre álló, illetőleg megszerezhető pénzforrásokat, különféle támogatásokat arra kell felhasználni, hogy ez által a település befektetőkre, illetőleg befektetésekre irányuló fogadókészsége tovább javuljon.

f) A fejlesztési célok középpontjában a társadalmi, gazdasági fejlesztés feladatainak kell állnia. Az épített környezet ehhez csupán a keretet adja, következésképpen nem elsődlegesen cél, hanem eszköz. Fejlesztésének tehát a társadalmi jólét céljaihoz kell igazodnia.

g) A fejlesztési célokban, jelentőségének megfelelő súllyal kell szerepelnie a közlekedés, hírközlés, illetőleg minden olyan infrastrukturális fejlesztésnek, amely a település távolabbi környezete közötti távolság áthidalását célozza.

h) A település nem elszigetelt része a térségnek. Következésképpen fejlesztési céljai meghatározását és azok végrehajtását is a térségben levő településekre figyelemmel, illetőleg azokkal célszerű együttműködésben kell megoldani.

Nemesgörsöny község településfejlesztési koncepciója a fejlesztés irányelveit a következő pontokban foglalta össze:

- Új építési telkeket kell kialakítani.
- A település temetőinek bővítését meg kell valósítani.
- Csökkenteni kell a településen átmenő forgalom mértékét.

- Az új közművek építéséhez helyet kell biztosítani a közterületeken, és figyelmet kell fordítani a műtárgyak tájképet legkevésbé zavaró kialakítására.
- Lehetőséget kell adni kerékpárutak építésére Pápa és a szomszédos települések irányába.
- Az önkormányzat helyi értékeket védő rendeletét fel kell frissíteni, a településrendezési tervbe be kell építeni.
- A közösségi zöldterületeket (sportpálya, játszótér, park) fejleszteni kell.
- A település területén biztosítani kell a lehetőségét annak, hogy bárki kereskedelmi tevékenységet folytathasson úgy, hogy azzal nem zavarja környezetét az elfogadhatónál nagyobb mértékben.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzésére nagy hangsúlyt kell fordítani.
- Kisebb telephelyek kialakítására alkalmas (kereskedelmi, szolgáltató) terület kijelölése ipari jellegű tevékenység folytatására.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzése, érdekében csak a környezetet a minimális, mértékben terhelő ipari, illetve mezőgazdasági feldolgozó üzemek települését célszerű támogatni.
- A működő mezőgazdasági telephelyek fejlődési lehetőségeit biztosítani kell, úgy, hogy az ne zavarja az egyéb települési funkciókat.

2.1.2 A terv tartalmának összefoglaló ismertetése

2.1.2.1. Beépítésre szánt területek

Lakóterületek

Falusias lakóterület

A településen számos üres telek található, valamint a belterület északi határában is található még beépítésre alkalmas ingatlanokat, illetve foghíjakat. Ennek megfelelően elsősorban a Rákóczi Ferenc utca mentén és a 113. hrsz-ú út két oldalán biztosított a foghíjakon beépítési lehetőség, illetve a 3/1. hrsz-ú ingatlan felosztásával alakítható ki 6 db építési telek.

A lakóterületek infrastruktúrája a szennyvízcsatorna - hálózat kiépítését követően hiánytalanul mondható. A belterületi utak szilárd burkolattal ellátottak, azonban némely szakasz felújítása, valamint a járdák helyreállítása szükséges.

A lakóterületek a település azon szerkezeti egységei, ahol elsősorban a lakófunkció dominál. A település beépítése falusias jellegű, ez a beépítési jelleg továbbra is megtartandó. A tervfajta övezetes jellege miatt a lakóövezetekbe a lakóépületeken kívül különböző intézmények (igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató funkció, stb.), kis kiterjedésű zöldfelületek is elhelyezhetők.

Jelenleg mintegy 300 lakóépület található a településen.

Tanulmányozva a kialakult beépítési szerkezetet, megállapítható, hogy döntően az utcaszerkezetre merőleges telekszerkezet alakult ki. A Kossuth utca mentén fésűs telekszerkezet is fellelhető. Nemesgörzsönyön az oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző, amelyet továbbra is meg kell őrizni, és a szabályozásban az oldalhatáron álló beépítést kell támogatni. Az épületállományt vizsgálva a jellemző építménymagasság a 4,5 métert nem haladja meg. A tetőformát tekintve a nyeregtető, míg a héjazat tekintetében a cserép dominál. A szabályozási előírások megfogalmazásánál a kialakult állapotoknak megfelelően kell megfogalmazni a szabályozási elemeket, így új épületek kialakítása, illetve a meglévő épületállomány felújítása esetén a településképbe illeszkedő, harmonikus beépítés érhető el.

A településen elhelyezhető épületek szigorú szabályok alapján épülhetnek csak fel, mely irányelveket a helyi építési szabályzat tartalmazza. Az épületek magassági és szélességi korlátjai szigorúan betartandók. Az épületek tetőformálása, héjazat anyaga csak, a megengedett lehet.

Gazdasági terület

Ipari terület

A községben ipari terület, azon belül jelentős mértékű zavaró hatású, mezőgazdasági üzemi terület, egyéb ipari, egyéb és településgazdálkodási terület került kijelölésre.

Egyéb ipari terület

(Egyéb ipar)

Egyéb ipari területen nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységi célú épületek helyezhetők el.

Egyéb ipar, építési övezetbe került a belterület nyugati határán található 544. hrsz-ú ingatlan.

Tervezett ipari terület került kijelölésre a belterület déli határában, a már külterületi ingatlanokon a Pápa – Kenyeri összekötő út mentén (0188/1-188/4. hrsz.).

Egyéb ipari terület

(Településgazdálkodás)

Egyéb ipari terület településgazdálkodási kategóriájába kerülnek a település energiaszolgáltatási, és a településgazdálkodás építményeinek elhelyezésére szolgáló területek. Ennek megfelelően a település gázfogadó állomásának helyet biztosító terület (019/2 hrsz), mely a Rákóczi Ferenc utca keleti végében található.

Különleges terület***Temető terület***

A településnek több temető területe is van. A 225 - 231. hrsz-ú ingatlanon, a Zrínyi és a Kossuth utca kereszteződésében, valamint a 195. hrsz-on, az Ady Endre utcában is találunk egy-egy kisebb temetőt. A Rózsa Ferenc utca délkeleti oldalán, a 318., 316. hrsz-ú ingatlanon lévő temető területe mára elérte korlátjait, ezért bővítése vált szükségessé, melyre a vele szomszédos külterületi ingatlanok alkalmasak (031/1./2., 025/19. hrsz).

Sport, szabadidő terület

A községben két sport, szabadidő területet is lehatárolásra került. Az ingatlanok a Fügysz - patak két partján helyezkednek el, a belterület keleti határán. A nagyobb területet magába foglaló 135. hrsz-ú ingatlan a belterületen található, míg a kisebb sport, szabadidős terület a külterületi 025/1. hrsz-ú ingatlanon került kijelölésre.

Bányaterület

A bányakapitányság nyilvántartása alapján bányászati joggal lefedett különleges bányatelkek találhatóak a település nyugati határában, a Marcal folyó partján. A 0221/6./5./4. hrsz-ú ingatlanok különleges bányaterületként kerültek lehatárolásra.

Mezőgazdasági üzemi terület

A mezőgazdasági üzemi terület építési övezetben a növénytermesztés és állattartás, és azokat kiszolgáló létesítmények, a mezőgazdasági üzemi tevékenységgel összeegyeztethető ipari építmény, üzemanyagtöltő helyezhetők el.

Az övezetbe a 0183/5. hrsz-ú volt major tehenészeti telepe, a 017/12. hrsz-on fekvő tehenészeti telep, és a 29. hrsz-ú ingatlan tartozik.

2.1.2.2. A beépítésre nem szánt területegységek***Közlekedési és közmű területek***

A közlekedési és közműterület a település azon beépítésre nem szánt területe, amely a közlekedési felületek (utak, járdák, kerékpárutak), valamint a közművezetékek elhelyezésére szolgál.

Közlekedési és közmű területbe kerül a 8406 sz. Pápa - Kenyeri összekötő út, mely a belterületet kelet-nyugati irányban szeli ketté. Ez a falu bekötő útja is egyben. Az összekötő út belterületi szakasza a Széchenyi utca, Kossuth Lajos utca és Petőfi Sándor utca nevet viseli.

A regionális jelentőségű Szombathely - Celldömölk - Külsővat - Pápa, valamint a Mosonmagyaróvár- Csorna- Pápa- Sümeg- Tapolca-Badacsonytomaj kerékpárút a településtől délkeletre halad. Tekintettel a községen átvezető 8406. jelű közút alacsony forgalmára,

a kerékpárút eléréséhez nem indokolt külön burkolt felület biztosítása, a kerékpáros forgalom a közúton közlekedhet.

Közlekedési és közmű terület a településen áthaladó Csorna - Pápa hazai törzshálózati vasúti vonal egyvágányú vonala, melyen a személyszállítás megszűnt.

A közlekedési és közmű terület a szabályozási vonalakkal kerül lehatárolásra, a területen belül kell elhelyezni az utak elemeit (forgalmi sávok, zöltsáv, csapadékelvezető árok, járda), valamint az egyes föld feletti és föld alatti közművezetékeket. A közművezetékeket a vonatkozó szabvány szerint, az egyes védőtávolságok betartásával kell elhelyezni. (Egyes közművezetékek - kábeltelevízió, távközlő vezeték, stb. - hely hiányában, vagy technológia miatt, illetve a kialakult állapot alapján a magántulajdonú ingatlanokon is vezethetők, szolgalmi jog bejegyzése mellett.)

Az utak mentén található árkok folyamatos karbantartásáról gondoskodni kell. Az út menti árkokat legalább kétévente, illetve szükség esetén ki kell ásni, továbbá az útpadkát le kell tolni, hogy az útfelületről a csapadékvíz szabadon az árokba folyhasson.

Az utak szabályozási szélességét a kialakult állapot, illetve az OTÉK előírásainak figyelembe vételével kell megállapítani. Új utat csak az OTÉK szerint meghatározott minimális szabályozási szélességgel lehet kialakítani.

Az utak szabályozási területébe eső, illetve a szabályozási vonal korrigálása következtében a közlekedési területbe került épületrészek - az utak fejlesztésének várható idejét, az épületnek az út szabályozási területében elfoglalt helyét, az épület sajátosságait (eszmei és gazdasági értékét) mérlegelve, - csak karbantartás, felújítás jellegű munkálatok hajthatók végre. Ezen épületek bővítése az utak szabályozási területén belül nem lehetséges.

Zöldterület

A zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület, amely közvetlenül közútról, köztérről megközelíthető. A zöldterületek a település rekreációs területei, elsősorban a helyi lakosság pihenésének, kikapcsolódásának terei.

Nemesgörzsöny település zöldfelületekben gazdag. A településszerkezet értéke, hogy számos zöldfelület alakult ki a feltáró fő út vonal mentén, amelyek nagy része jelenleg kihasználatlan, potenciális zöldfelületként jelenik meg a településképpen. Ezek a zöldfelületek a település teljes hosszában beékelődnek az út és a lakóépületek közé, és a településszövetben lévő zöldfelületekkel együtt gazdaggá teszik a településképet.

A településen található zöldfelületek közül zöldterületként került leszabályozásra:

- a Zrínyi utca meghosszabbítása mellett, a 133. hrsz-ú ingatlanon kiépített közpark található,
- a településen átfutó Fügyösz - patak mentén is találunk több kisebb nagyobb zöldterületet, így a Dózsa György utcától

nyugatra, az 531-534. hrsz-ú, valamint az 542., 543/15. hrsz-ú ingatlanok területén,

- a Széchenyi utcában, az önkormányzattal szemközti ingatlanokon,
- a Petőfi Sándor utca és a Pápa – Kenyeri összekötő út kereszteződésében, az 543/11. hrsz-ú ingatlanon.

Tervezett zöldterületet jelöltünk:

- a Rózsa Ferenc utca kereszteződésében, a temető ingatlanával szemközt (326. hrsz.)
- a Petőfi Sándor utcában, az iskolával szomszédos ingatlanon (31. hrsz.).

A zöldterületen változatos növénytelepítés, feltáró útrendszert, különböző korcsoportok számára játszó és sportterületek, egyéb egyedi funkciók és díszek helyezhetők el későbbi részletesebb kertészeti tervek alapján. A zöldterületen csak a fenntartáshoz szükséges épületek, pihenést és testedzést szolgáló építmények helyezhetők el, maximum 2 %-os beépítettséggel.

Erdőterület

A településnek csak elenyésző részét borítja erdő. Az erdőterületek nagysága 12,1 ha, ami az 1781 ha-os külterület 0,6 %-a. Az erdőterületek jelentős része, 9,9 ha gazdasági rendeltetésű, 2,2 ha pedig védelmi. Az erdőterületek 18% a rendezetlen tulajdonviszonyú, 82 %-án magán erdőgazdálkodás folyik.

A kisebb erdőfoltok a gazdasági- és belterület mellett, valamint a vízfolyások partjainál elsődleges rendeltetésük szerint védett vagy védő erdők.

Az erdős, ligetes területek megóvandók, az erdőgazdálkodást a továbbiakban is fenn kell tartani. A tájjelleg megőrzése és környezetvédelmi okok miatt erdő hosszú távon sem szűnhet meg. Az erdőfelület mérete inkább növekszik gazdasági célú erdőtelepítésekkel, védelmi erdősávokkal. Az új telepítéseket tájhonos, lombos fákkal javasoljuk megvalósítani.

Mezőgazdasági terület

Általános mezőgazdasági terület

Nemesgörzsöny mezőgazdasági művelésű területeinek jellemző művelési ága elsősorban a szántó, továbbá legelő, rét és gyep is található.

A nagy kiterjedésű mezőgazdasági területek a szabályozási tervben és a helyi építési szabályzatban részletezett módon építhetők be:

Má₀ övezeti jelű területeken, melyek elsősorban a vízfolyások mentén, a természetvédelem alatt álló területeken kerültek kijelölésre épületek nem helyezhetők el. Mivel ezek a területek tájképi szempontból érzékenyek, illetve nagyrészt gyep, rét művelési ágú természeti területek, nem javasoljuk az építési tevékenység engedélyezését.

Az **Má₁** jelű általános mezőgazdasági övezetben a különböző művelési ágaknak megfelelően folytatható építési tevékenység. A település a mezőgazdasági területein szántóföldi művelést, gyep, rét és legelő művelést, valamint művelt gyümölcsültetvény található.

Kertes mezőgazdasági területek

Mk₀ jelű kertes mezőgazdasági övezet:

Kertes mezőgazdasági terület a belterületen, illetve annak szomszédságában alakult ki, kiskertek formájában. A kertes mezőgazdasági terület kijelölésének célja a településen olyan terület biztosítása, ahol lehetőség nyílik a kertművelésre (gyümölcsös, kiskert).

Az **Mk₀** mezőgazdasági kert övezetben épületek, építmények nem helyezhetők el. A mezőgazdasági művelést a telkeken fenn kell tartani.

Vízgazdálkodási terület

Vízgazdálkodási területbe került a település élővizeinek területe, továbbá a vízbeszerzési területek és azok védőterületei.

A fentieknek megfelelően Nemesgörzsöny területén vízgazdálkodási területbe kell sorolni a településen átfutó Marcal folyó, Séd patak, Darza patak és Fügyösz patak medrét és parti sávját, valamint a község Zrínyi utcájában, a 267., 268. hrsz-ú területén található vízmű is, ahol kút található.

A vízfolyások mindkét partján 6-6 méter széles fenntartó sávot szabadon biztosítani kell. A fenntartó sávban csak rét, legelő gazdálkodás folytatható, a fás növényzet megtartásával, a természetvédelmi hatósággal egyeztetett módú kezelés biztosításával.

2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal

- 2003. évi XXVI. Törvény az Országos Területrendezési Tervről
- A 132/ 2003. (XII. 11.) OGY határozattal elfogadott 2003-2008. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-II.)
- Veszprém megye területrendezési terve - program (VÁTI)
- Veszprém Megye Környezetvédelmi Program (2000) és felülvizsgálata (2006)

3. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, szabályokkal

A 96/2009. (XII.9.) OGY határozattal elfogadott 2009-2014. közötti időszakra szóló III. Nemzeti Környezetvédelmi Program (III. NKP) több alapelvet határoz meg, amelyek három fő csoportba so-

rolhatók. Az alapelveket a környezeti tervezés, környezethasználat során érvényesíteni kell minden szinten, így a településrendezési terv készítése során is. A főbb alapelvek a következők:

- A környezetvédelemben mára már hagyományosnak tekintett alapelvek (pl. az elővigyázatosság, a megelőzés, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékoztatás, a nyilvánosság és a „szennyező fizet” elve).
- A fejlett országok környezeti kormányzati tevékenysége alapján számunkra példaértékűnek tekinthető további alapelvek (a megosztott felelősség; az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozás, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés során; kiszámíthatóság a szabályozásban és a finanszírozásban; számonkérhetőség, világos célok, mérhető teljesítmények; partnerség, szubszidiaritás, addicionalitás, többszörös hasznú intézkedések).
- A fenntartható fejlődés alapelveinek (a fenntartható fejlődés - Herman Daly megfogalmazása szerint - „a folytonos szociális jólét elérése anélkül, hogy az ökológiai eltartóképességet meghaladó módon növekednénk”) figyelembevételével az NKP-II-nek elő kell segítenie a fenntartható fejlődés irányába történő átmenethez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti feltételek kialakítását.

A 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III) jelenleg kidolgozás alatt van.

A településrendezési terv környezetvédelmi általános céljait a Nemzeti Környezetvédelmi Program fő céljaival összhangban a következők szerint lehet összesíteni:

- az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése;
- a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása;
- az élő és élettelen környezet természetközeli állapotának megőrzése, a természetes rendszerek és természeti értékek megóvása, fennmaradásának biztosítása, a bioszféra sokszínűségének megtartása, a természeti folyamatokban rejlő információk megőrzése;
- a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés elveinek figyelembevétele, a lételemnek tekintett természeti erőforrásokkal (víz, föld, levegő) való takarékos, értékvédő gazdálkodás, ezeknek a következő nemzedékek számára való megtartása;
- az előzőekkel összefüggésben a gazdasági fejlődés és a környezet harmonikus, az ésszerű környezet-igénybevételre és a minimális környezetkárosításra törekvő viszonyának megvalósítása.

3.1.1. A térségi programokkal való kapcsolatok

Itt nem kívánjuk sem bemutatni, sem értékelni e programokat, csupán a települést és környezetét érintő fejlesztési javaslatokat emeljük ki

Nemesgörzsöny község Veszprém Megyében helyezkedik el. A jelenleg hatályos Veszprém Megye Területrendezési Terve (VMTRT) és Veszprém Megye Területrendezési Szabályzata (VMTSZ) a település területére vonatkozó rendelkezései, és azzal való egyezősége az alábbiakban foglalható össze:

Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete

A település közigazgatási területének, a belterülettől nyugatra eső része kiemelten fontos érzékeny természeti területek övezetébe tartozik.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

A település közigazgatási területén kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezete nem lett kijelölve.

Komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete

A település közigazgatási területén komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezetébe sorolt területek nem találhatók.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

A település közigazgatási területén kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek övezete nem került kijelölésre.

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

A település közigazgatási területén felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete nem található.

Védett természeti terület övezete

A település közigazgatási területén védett természeti terület övezete, nem került kijelölésre.

Védett természeti terület védőövezete

A település közigazgatási területén védett természeti terület védőövezete, nem került kijelölésre.

Természeti terület övezete

Természeti területek övezete a település nyugati sarkában került kijelölésre.

Ökológiai (zöld) folyosó övezete

A település közigazgatási területén ökológiai folyosó övezete, a természeti területtől délre került kijelölésre.

Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete

A településen *térségi tájrehabilitációt igénylő területek övezete* alá tartozó területek nem találhatók.

Tájképvédelmi terület övezete

A településen *tájképvédelmi területek övezete* alá tartozó terület a közigazgatási határ nyugati peremén lett jelölve.

Térségi hulladék-lerakóhely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

Térségi hulladék-lerakóhely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület a település nyugati részén a közigazgatási határ mellett került kijelölésre.

Hullámtér és nyílt ártér övezete

A település közigazgatási területén *hullámtér és nyílt ártér övezete* nem került kijelölésre.

Csúszásveszélyes terület övezete

Csúszásveszélyes területek övezete a település közigazgatási területén nem került kijelölésre.

Vízerózióknak kitett terület övezete

Vízerózióknak kitett területek övezete a település közigazgatási területén nem került kijelölésre.

Szélerózióknak kitett terület övezete

Szélerózióknak kitett területek övezete a település közigazgatási területén nem került kijelölésre.

Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület övezete

A település közigazgatási területén *honvédelmi és katasztrófavédelmi területek* nem találhatók.

3.2. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel, illetve programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése ill. a terv, illetve program megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése**3.2.1. Domborzati adatok**

Nemesgörzsöny község a Bakony és a Marcal-völgy közötti terjedelmes kistájának Ny-i felén helyezkedik el, amely alacsony helyzetű (125-150 m közötti) enyhén tagolt hordalékkúp síkság. A Bakonyból a Marcalhoz siető patakok K-ről Ny-ra tartó párhuzamos völgyekkel szabdalják a felszínt. A völgysűrűség értéke átlagban 0,99 km/km², maximum 4,1 km/km². A mélyebben fekvő völgytalpak nedvesebb, a köztes hátaik a szárazabb termőhelyek a területhasznosítás számára.

A terület földrajzilag a Kisalföld, ezen belül is a Pápa - Devecseri-sík területén található.

3.2.2. Földtani, vízföldtani adottságok

Nemesgörzsöny a Kisalföld neogén medencéjének és a Bakony-hegység mezozoós tömegének határán fekszik. A terület földtani felépítését, jellemző képződményeit az alábbiakban ismertetjük:

Az alaphegységi képződményeket a paleozoós és mezozoós kőzetek képviselik. Az idősebb paleozoós, szilúr időszakba sorolható képződmények a felszínen nem találhatók meg, csupán fúrásokból ismertek Takácsi-Vaszar-Bakonytamási-Gic vonalában. Az alaphegységet Vaszar környékén 1500-1700 m mélyen érték el, Takácsiban 1200-1400 m mélyen.

A mezozoikum legidősebb képződményei triász korúak és legközelebb Ugod környékén találhatók meg a felszínen, felsőtriász földolomit kifejlődéssel. A triászt elért fúrások általában dolomitot harántoltak, igen eltérő mélységben érve el a képződmény felszínét. Az összlet vastagságát a területen nem ismerjük, mivel egyik fúrás sem érte el a fekü rétegeket. A triász rétegeket a Pápa Kastélykerti P-2. fúrás 810 m-ben érte el, a tapolcafői vízműkutak 220 m-ben, az adásztevelői vízműkút pedig 280 m-ben érte el.

A Júra időszak képződményei a területen sem a felszínen, sem fúrásban nem fordulnak elő.

A Kréta kor kőzetei fúrásban nagyobb területen is nyomkövethetők és foltokban a felszínen is megjelennek. Tapolcafő környékén mészkő és márgás mészkő formájában találjuk a felszínen. Az előbb már említett P-2. fúrásban 509 és 810 m között található felsőkréta márga a Textilgyári P-38. fúrásban 1270m-től egészen a talpig, azaz 1562 m-ig volt nyomkövethető.

A mezozoikum végével lezárul az alaphegységi képződmények sora. A fedő kőzetek közül a legidősebb eocén korúak felszíni ill. mélyégi előfordulásban is csak a Pápától K-re, távolabb figyelhetők meg.

Az oligo-miocén korú homok, agyag, márga, konglomerátum rétegeket több fúrásban is sikerült feltárni, különböző mélységekben. Pápán a P-38. fúrásban 1052 és 1270 m között oligo-miocén agyag fordult elő.

Miocén korú lepelkavics található a felszínen Tapolcafő, Homokbödöge, Franciavágás környékén. A Textilgyár kútjában 300 m-től kezdődően 750 m vastag miocén márgát fúrtak át. A Pápához közeli takácsi, vaszari szénhidrogénkutató fúrásokban 200-400 m vastagságban található miocén agyagmárga, homokkő 800 ill. 1500 m mélységtől kezdődően. A vaszari Vasz-1. sz. fúrás miocén rétegeiben andezittufát is találtak, amely a miocénkori vulkáni működés terméke.

Az alaphegységet fedő rétegek közül igen nagy jelentőséggel bírnak a pannóniai korú képződményeknek, amelyek az alaphegységi tagok által kialakított medencét töltik ki sok helyen igen nagy vastagságban. Az alsó- és felsőpannon összletek együttes vastagsága az 1.500-2.000 métert is elérheti.

Pápán a kastélykerti fúrásban az alsópannon rétegek vastagsága mindössze 30 méter volt, amely azonban Pápától É-ra már a 600-800 m-t is eléri. A rétegek igen kötöttek márga, agyagmárga, vékony

homokcsíkok váltakozásából állnak. A felszínen alsópannon rétegek a térségében nem fordulnak elő.

A felsőpannon rétegcsoport már felszíni képződményként is megjelenik. az összlet porózusabb rétegek váltakozásából áll, mint az alsópannon képződmények. Homok, kissé iszapos homok, homokkő viszonylag nagymértékben vesz részt a rétegek felépítésében. A felsőpannon rétegek vastagsága a környéken 300-400 m.

A pleisztocén kori képződményeknek igen nagy a felszínen való elterjedése. Nagy területeket borít lösz, löszös homok, valamint a patak hordalékából származó homokos kavics, kavicsos homok, homok és foltokban agyag. Fúrási adatok szerint a rétegek vastagsága 10-30 m körüli. A vízfolyások környezetében a 0,5-0,8 m vastag holocén rétegek alatt a pleisztocén homokos kavics, kavicsos homok található meg.

A holocén képződményeket a már említett 0,5-0,8 m vastagságban borítják a patakok környékét. A holocén rétegeket öntésagyag, öntésiszap és homok, réti agyag, tőzeg, lápföld, folyami kavics kifejlődéssel találjuk meg a vizsgált terület környezetében.

A külterületről délkeletre felső-pannóniai homok, agyag, márga és homokkő összlet bukkan a felszínre bukkan nagyobb foltban..

A község közigazgatási területének nagy részét, így a belterületet pleisztocén folyóvízi homok és kavics fedi.

A Marcal, a Tapolca-patak és a kisebb vízfolyások völgyét öntésagyag, öntésiszap és homok, réti agyag, tőzeg, lápföld, folyami kavics kifejlődésű holocén képződmények borítják.

Vízföldtani viszonyok

A vizsgált területen legnagyobb vízföldtani jelentőséggel a mezozoós képződmények bírnak, amelyek víztározó-, vízadóképesség szempontjából jellemezhetők.

Jó vízadóképességű kőzetek közé sorolható a felső-triász dolomit és mészkő, valamint a kréta mészkő. Mindegyik képződmény töredezett, jól karsztosodott, sőt néhol barlangokkal átjárt (pl. Tapolcafőn), ebből következően jó víztároló és vízvezető képességű. Tapolcafő, Adásztevel, Ugod vízműkútjai és Pápán a kastélykertben található strandfürdő kút nyeri vizét a karsztos kőzetekből. A strand kútja meleg vizet szolgáltat. A karsztos kőzeteket megcsapoló kutak általában igen nagy hozammal bírnak. A karsztvíz minősége a területen általában jó.

Rossz vízadó a vizsgált terület egyes részein nagy vastagságban kifejlődött felső-triász márga és márgás mészkő, valamint a kréta korú márga, agyagmárga. Az ilyen rétegeket feltáró fúrás vizet nem ad, azaz meddő, mint például a Textilgyár 1562 m-es kútja, amely 1270 m-től talpig felső-kréta márgában, mészmárgában, agyagban haladt.

A területen mint láttuk a pannóniai korú képződmények igen nagy vastagságban települnek, de ezek közül csak a felső-pannóniai rétegek a jó vízadók, mivel ezekre a porózusabb rétegek túlsúlya jellemző. a pannon rétegekből nyert víz minősége nem olyan kedvező, mint a karsztvízé. Általában igen magas vastartalomra kell számítani és egyes helyeken a mangán koncentráció is magasabb a

megengedettnél. Nitrát általában a pannon rétegvizekben nem fordul elő és ammónia is csak ritkán. Néhány kút fontosabb adatait a következő táblázatban foglaljuk össze:

Kút elnevezése	Kat. sz.	Terep (mBf)	Mélység (m)	Szűrőzés (m-m)	Ny.vsz. (m)	Q max. (l/p)
Vízmű sz. kút	1. B-6.	121,6 43	174,0	153,0- 158,0	+3,5	410 (-12,1 m)
Vízmű sz. kút	2. B-7.	121,7 5	110,0	92,5- 104,4	+2,6	630 (-19,5 m)

A felső-pannóniai képződményekben tárolt rétegvizek természetesen leszorított jellegűek, mivel a nyugalmi vízszint sokkal magasabban helyezkedik el, mint a fúráskor megütött vízszint. A rétegvizek nyugalmi nyomása a felszín közelében, az alacsonyabban fekvő területeken a felszín fölött található (pozitív kutak). A vízellátásra igénybe vett rétegek a felszíni szennyezésekkel szemben védettek. A pannóniai porózus rétegek a térségben jó vízadók. Többi, a területen előforduló fiatalabb korú képződmény hidrogeológiai jelentősége kifejlődésük miatt csekély, vízellátásra nem alkalmasak.

A felszínközeli pleisztocén és holocénrétegekben tárolt talajvíz a völgyekben 2 m-nél magasabban, a köztes hátakon 4 m-nél mélyebben helyezkedik el.

3.2.3. Vízrajz

A település külterületének nyugati határán a Marcal-folyó halad el. A Tapolca-patak a belterület nyugati határán, a Kis-séd, a Darza-patak és a Fügysz-patak érinti.

A térség teljes egészében a Marcal jobb oldali vízgyűjtő területe, amelyet az egymással párhuzamosan a Marcalba siető patakok tagolnak. Mérsékelt lefolyású terület.

$$L_f=2,5 \text{ l/s.km}^2 \quad L_t=13 \% \quad V_h=50 \text{ mm/év}$$

hol: L_f : fajlagos lefolyás

L_t : Lefolyási tényező %-ban

V_h : vízhiány mm-ben

Az árvizek a kora nyári csapadékmaximum idején, a kisvizek ősszel a leggyakoribbak.

A talajvíz szintje a patak völgyekben 2 méternél magasabb, a völgyek közti hátakon 4 méter alatt van. Mennyisége átlagosan kevesebb, mint 1 l/s.km². az artézi kutak átlagos mélysége nem éri el a 100 métert, vízhozamuk pedig a 25 l/p-t. a rétegvizek mennyisége 1 l/s.km² körüli.

3.2.5. Talaj- és vízvéddelem

A talaj és a víz védelme kiterjed a föld felszíni és felszín alatti rétegeire. Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében a földben, vagy a föld felszínén csak olyan anyag helyezhető el, valamint csak olyan tevékenység végezhető, amely a földet valamint a környezeti elemeket, a felszíni és a felszín alatti vizeket nem szennyezi, nem károsítja.

3.2.5.1. Felszíni vizek

A település külterületének nyugati határán a Marcal-folyó halad el. A Tapolca-patak a belterület nyugati határán, a Kis-séd, a Darza-patak és a Fügyősz-patak érinti. Ezek a vízfolyások a belterületi csapadékvizek befogadói is.

A felszíni vizek végső befogadója Marcal, majd a Rábán keresztül a Duna.

A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól rendelkező 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet 2. sz. melléklete határozza meg a szennyvizek befogadóba való közvetlen bevezetésére vonatkozó kibocsátási határértékeket.

A melléklet szerint a területre az Általánosan védett felszíni vízminőség-védelmi területi kategóriára érvényes határértékek vonatkoznak, így a vonatkozó területi kibocsátási határértékek a következők:

pH	6, -9
Szennyező anyagok megnevezése	Határérték mg/l
Dikromátos oxigénfogyasztás. KOIk	150
Biokémiai oxigénigény, BOI5	50
Összes nitrogén, Nösszes	50
Összes foszfor, Pösszes	10
Összes lebegőanyag	200
Összes vas	20
Összes mangán	5
Szulfidok	2
Aktív klór	2
Szerves oldószer extrakt (olajok, zsírok)	10
Ammónia-ammónium-nitrogén	10
Coliform szám (i = individuum = egyed)	10 i/cm3
Veszélyes és mérgező anyagok	
Fluoridok	20
Fenolindex	3
Összes arzén	0,5
Összes bárium	0,5
Cianid, könnyen felszabaduló	0,2
Összes cianid	10
Összes ezüst	0,1

Összes higany	0,01
Összes cink	5
Összes kadmium	0,05
Összes kobalt	1
Króm VI	0,5
Összes króm	1
Összes ólom	0,2
Összes ón	0,5
Összes réz	2
Összes nikkel	1

A talaj és a víz védelme kiterjed a földfelszíni és felszín alatti rétegeire. Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében a földben, vagy a föld felszínén csak olyan anyag helyezhető el, valamint csak olyan tevékenység végezhető, amely a földet valamint a környezeti elemeket, a felszíni és a felszín alatti vizeket nem szennyezi, nem károsítja.

A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet célja a felszíni vizek minőségének megóvása, fenntartása és javítása, a vízi és víz közeli, továbbá a felszíni víztől közvetlenül függő szárazföldi élőhelyek és élő szervezetek fennmaradásához szükséges feltételek biztosítása, a vízhasználatok biztonsága, az emberi egészség és a környezeti állapot megőrzése érdekében a szennyezések megelőzése és csökkentése. A Korm. rendelet, amely teljes egészében 2004. augusztus 5.-én lépett hatályba, 25.§-a kimondja, hogy szennyvízkibocsátással, közcsatornába vezetéssel kapcsolatos környezetvédelmi követelményeket a kibocsátó számára a külön jogszabály szerinti engedélyben, illetve azok hatálya alá nem tartozó külön jogszabály szerinti tevékenység esetén a felügyelőség által kiadott külön engedélyben kell meghatározni.

3.2.5.2. Földvédelem, felszín alatti vizek

A környezet vízvédelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, valamint a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény egyaránt meghatároz általános követelményeket a vizek és a föld védelme érdekében. A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti forrásaira és folyamataira. A védelmenek magába kell foglalnia a talaj termőképességének, víz- és levegőháztartásának védelmét is.

A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szól a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, melynek célja a felszín alatti vizek jó állapotának biztosításával és annak fenntartásával, szennyezésének fokozatos csökkentésével és megelőzésével, hasznosítható készleteinek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználattal, a földtani közeg kármentesítésével összefüggő feladatok, jogok és kötelezettségek megállapítása. A rendelet hatálya - a magánszemélyek háztartási igényeit meg nem haladó tevékenységek, és az atomener-

giáról szóló 1996. évi CXVI. törvény hatálya alá tartozó anyagok és tevékenységek kivételével - kiterjed a felszín alatti vízre, a földtani közegre, a szennyezőanyagra; a felszín alatti vizek és a földtani közeg állapotát érintő tevékenységekre.

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet 2. számú melléklete tartalmazza a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területek besorolásának a feltételrendszerét, a besorolásokat pedig a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet tartalmazza, mely szerint Nemesgörsöny község az **érzékeny** területek körébe sorolható.

A 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet, amely a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vizilétesítmények védelméről szól, meghatározza a felszín alatti vízbázisok esetében a belső, külső, valamint a hidrogeológiai védőidom és védőterületek meghatározásának, kijelölésének, kialakításának, és fenntartásának módját. Nemesgörsöny község nem fekszik közüemi ivóvízbázis védőterületén.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint a település közigazgatási területe **nitrátérzékeny** területen található.

A talaj és a vizek minőségét befolyásoló külső tényezők a vízellátás, a szennyvízelhelyezés és trágyakezelés illetve a csapadékvíz-elvezetés, melyekről részletesen a közműveket bemutató fejezetben szólunk.

3.2.5.3. Természet és tájvédelem

Nemesgörsönyön országos, vagy helyi jelentőségű védett természeti terület nem található.

Védendő külterületi részek a településtől nyugatra, a közigazgatási terület szélén, a patak mentén lévő természeti területek. Természetvédelmi szempontból értékes gyepterületek tartoznak ide. Az érzékeny természeti területekre (ÉTT) vonatkozó szabályokat a 2/2002 KÖM-FVM rendelet határozza meg. Az ÉTT bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészekben olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. Nemesgörsöny esetében a közigazgatási terület nyugati fele ebbe a kategóriába tartozik.

Nemesgörsöny közigazgatási területének nyugati egysége a megyei rendezési tervben *tájképvédelmi övezetbe* sorolt.

Ökológiai szempontból kiemelkedő jelentősége van a fasoroknak, cserje- és erdősávoknak, amelyek a mezőgazdasági területek mentén húzódnak, azokat megszakítják. Ökológiai szerepük miatt fontos a településtől északnyugatra elhelyezkedő gyeperületek fenntartása. Fontos ökológiai folyosó a Bitva-patak a hozzá kapcsolódó partmenti sávval. Ökológiai és tájvédelmi szempontból fontos a vízfolyások menti hiányos növénytelepítés kiegészítése, a szükséges puffer sáv kialakítása.

Az egyedi tájértékek az általános tájvédelem körébe tartoznak. Utalnak a település történetére, vallási, gazdálkodási hagyomá-

nyaira és fontos szerepük van a település identitástudatának fejlesztésében. Pontos megfogalmazás szerint az ember társadalmi tevékenységével létrehozott tájalkotó elemek, melyek kultúrtörténeti, vagy esztétikai szempontból egy község számára jelentőssé váltak, de nem állnak műemléki, vagy természetvédelmi oltalom alatt. Minden egyedi tájértéknek közösségi jelentőséggel kell bírnia, környezetével együtt értelmezendő.

Nemesgörzsöny egyedi tájértékei:

- Koros fűz (*Salix alba*) a Széchenyi utcai közparkban
- A Farkasdy család kriptája és az előterében lévő idős puszpángbokrok (*Buxus sempervirens*) a déli temetőben
- XIX. századi sírkövek a déli temetőben
- Idős puszpángok (*Buxus sempervirens*) az északi temetőben
- Koros platán (*Platanus hisp.*) és kislevelű hárs (*Tilia cordata*) a református templom előkertjében
- Idős kőrisfa (*Fraxinus angustifolia*) a református templom hátsó kertjében
- Koros diófák a református templom oldalkertjében (*Juglans regia*)
- Kopjafák a református templom előkertjében
- Harangláb a református templom oldalkertjében
- Emléktábla a templom falán (1883, második világháborús hősök emlékére)
- Pumpás kút a Táncsics Mihály utca sarkán, három diófával (*Juglans regia*)
- Gólyafészek a Kossuth Lajos utcában, a büfével szemben és a Dózsa György utca sarkán
- Kút a településközpontban, a buszváró mellett

3.2.5.3.1. Tájhasználati konfliktusok

Tájhasználati konfliktus ott jelentkezik, ahol a számos szükségletet kielégítő tájban az egyes igénybevételek korlátozzák, vagy hátrányosan befolyásolják az ökológiai, ökonómiai vagy tájképi potenciálokat. Nemesgörzsöny közigazgatási területén a főbb tájhasználati konfliktusok a következők:

- Településképzavaró a település számos szakaszán a légvezetékek, trafók látványa (Dózsa György utca, polgármesteri hivatal környezete, temető előtere). Különösen a település központjában, a kiemelt településképi szerepű épületek, településszakaszok közelében javasolt a sűrű légvezeték hálózat földkábelre történő cseréje.
- Településképzavaró a vasútállomás elhanyagolt környezete, a Rózsa Ferenc utcának vasútállomás felé vezető, utolsó szakasza. Az elhanyagolt tsz épületek, és a környezetében, az út mellett lévő degradált növényzetű felületek nemcsak a településképi miatt kedvezőtlenek, hanem környezetvédelmi, a romos épületek balesetvédelmi szempontból is veszélyt jelentenek.
- Táj- és településképzavaró, hogy a gazdasági létesítmények tájbaillesztés nélküliek, nem kíséri megfelelő növényzav a

tsz épületeket, állattartó telepeket, géptelepeket (Nagyacsád felőli fogadókép). Az épületek egy része nagyon rossz állapotban van, a zavaró látványon túl balesetveszélyesek. Ilyen épület a településszegélyen lévő egykori malomépület is (hrsz 544), amely megfelelő állapotba hozva értékes településképi elem, turisztikai vonástényező is lehetne.

- Ezeknek a gazdasági létesítményeknek (vasútállomás előtti elhanyagolt állapotú tsz telep) gyakran a környezete is degradált növényzetű, fenntartás nélküli. Ezek a gyomtengerek számos allergén növényt hordoznak, a szomszédos mezőgazdasági területek potenciális gyomforrásai, a gyakran megtelepedő „özönnövények” a helyi flórát is veszélyeztetik.
- Elsősorban ökológiai konfliktust jelent a vízfolyások mentén szükséges, megfelelő szélességű fás-cserjés növényzsáv hiánya. A vízfolyások menti növényesítés környezetvédelmi szempontból is fontos: az élővízbe kerülő szennyezések elkerülése, az intenzív műveléstől elválasztó puffer szerep megteremtése érdekében.
- Tájhasználati konfliktust eredményez a főút és a lakóterület közötti növénytelepítés hiánya főként a Rákóczi utca mentén. Megfelelő növényzsáv híján por és egyéb szennyezőanyag kerülhet a házak közé, de tájképi szempontból is hátrányos a jelenlegi állapot.
- A település külterületén, a közutak mentén egyes szakaszokon hiányos a fásítás, illetve a növényzet. A főút menti növényesítés (fásítás) egy része megfelelően érvényesül (Egyházaskesző felé vezető útszakasz nyárfasora), de több szakaszon hiányos, nem megfelelő a települést Nagyacsáddal összekötő út mentén, ahol gyenge egészségi állapotú akác és nyárfák találhatóak, nagyon hiányos fasort eredményezve. Ez az állapot amellett, hogy tájésképítési szempontból hátrányos, környezetvédelmi szempontból sem megfelelő (szél, hófúvás).
- Tájképi, ökológiai és tájhasználati konfliktust eredményez a homokbánya és környezete. Kis területe miatt tájképzavaró hatása kevésbé érvényesül, valamint a felszín spontán rehabilitációja már megkezdődött, de feltűnő a növényzet degradációja.

3.2.5.3.2. Táj- és településtörténet

A település 1940-ben keletkezett két különálló község egyesüléséből. A két településből Alsógörzsöny a régebbi, a források szerint 1346-ban keletkezett Gursun néven, később Egyházasgersen és Alsógersen lett.

A település területén egykor erdőségek terültek el. A nagyobb arányú erdőirtások, a területek művelésbe vonása a korai feudalizmus korától vált általánossá. A községet a XVIII. századig teljes nemesi községként tartják számon, a zsellérek betelepődése csak ebben az időszakban kezdődött. A református községnek 1773-ban már volt iskolája, lakosságának nagy része a mezőgazdálkodásból élt, búzát, kukoricát, borsót, kendert termeltek a nagyrészt 10 holdnál kisebb földeken.

Felsőgörzsönyt, Nemesgörzsöny második települését 1433-ban említik először az oklevelek. Népeisége egytelkes, kúriás nemesként nyilvántartott. A törökök 1531-ben felégették a falut, de a település újraépült, fennmaradt. Végleg elpusztásodott viszont Alsógörzsöny határában Királyfölde, amely a pápai várhoz tartozott.

A XIX.-XX. században sokan vállaltak munkát a környékbeli uradalmaiban, így az Esterházy család és a győri püspök birtokán. A lakosság a summázásból, idénymunkából és mezőgazdasági tevékenységből élt.

A XIX. század végén, 1870-es években épült Felsőgörzsöny vasútja. 1949-ben 439 kereső lakos közül 391 a mezőgazdaságban dolgozott. A megalakult termelőszövetkezet fő üzemága az állattenyésztés és a növénytermesztés mellett a hypoüzem volt.

A község 1969-ben Nagyacsáddal közös tanácsot alkotott, majd a 80-as években Mezőlak társközsége volt. 1990-ben lett önálló önkormányzattal rendelkező település.

3.2.5.3.3. Nemesgörzsöny zöldfelületi rendszere

Általános településkép, településszerkezeti sajátosságok

Nemesgörzsöny településszerkezetén jól látható, hogy két település összevonásából keletkezett. Határozott településközpont ezért nem alakulhatott ki, a fontos közintézmények a két települést összekötő-feltárázó fő közlekedési út mentén tárulnak fel (Kossuth Lajos-Petőfi Sándor-Rózsa Ferenc utca nyomvonala). A településszerkezet kialakulásában fontos szerepe volt a vízfolyásoknak: a település utcái a vízfolyásokkal párhuzamosan futnak, a község a Marcalba futó Kis Séd és a Darza-patak közötti lapályon települt. Az egykori különállásról tanúskodik az utcahálózat és a telekkiosztás is, amely alapján becsülhető az egyes településrészek keletkezési sorrendje.

A beépítés változatos, többnyire egyszintes. Az újabb településrészekben láthatók kétszintes, változó beépítettségű telkek. A házak jelentős része átépült, bár sok közülük hagyományos elemeiben még őrzi az egykor jellemző építészeti formavilágot. A településen számos hagyománykövető épület található, különösen a Pápáról bevezető út mentén, amelyek egységes, hasonló homlokzata, az épületek aránya, a beépítés módja települési érték. Mivel ezek közül

helyzetükből adódóan (település fogadóképe) több jelentős szerepet játszik a településkép meghatározásában, rekonstrukciójuk, felújításuk fontos feladat.

A településképben domináló zöldfelületek mellett kiemelt szerep jut a két református templomnak, a polgármesteri hivatalnak és az óvoda épületének.

A település zöldfelületekben gazdag. A településszerkezet értéke, hogy számos zöldfelület alakult ki a feltáró fő útvonal mentén, amelyek nagy része jelenleg kihasználatlan, potenciális zöldfelületként jelenik meg a településképben. Ezek a zöldfelületek a település teljes hosszában beékelődnek az út és a lakóépületek közé, és a településszövetben lévő zöldfelületekkel együtt gazdaggá teszik a településképet. Értékes adottság, hogy a településszövetben is többnyire nagyobb összefüggő zöldfelületek találhatók az intézmények mellett (óvoda, iskola) is.

A település zöldfelületi adottságai megfelelőek, tehát elegendően széles közterületi sáv áll rendelkezésre a növényültetéshez, a zöldfelület kialakításához. Ez a szélesség azonban nem mindig kihasznált. A zöldfelületekben számos esetben értékes, koros fák is találhatóak, amelyeket javasolt kataszterezni és helyi védelem alá vonni.

Az utcafasítás változó fajösszetételű és értékű. Kiemelhető a Petőfi Sándor utca keleti oldala, amelyen változatos kiültetések láthatók (dió, gyümölcsfák, szilva, alma, hárs). Hiányos a Rákóczi Ferenc utca, Táncsics Mihály utca, Gárdonyi Géza utca és a Zrínyi utca. Utóbbi két utcának egyedüli értékei a koros diófák, amelyek egyes szakaszokon, vagy egyesével jelennek meg az út mentén. Számos esetben a leszűkült zöldfelület és a légvezetékek akadályozóak a telepítésben (Dózsa György utca), azonban itt is lehetőség lenne évelőágyak, nyírt sövények kialakítására. Megfelelő, alacsony koronájú fafaj választása esetén a légvezetékek miatti csonkolás is elkerülhető lenne. A Kossuth Lajos utcában lévő templom környezetében értékes ligetes telepítés található, változatos fafaj összetétellel. A gyepfelületek az utcák többségében ápoltak, kivéve a Rózsa Ferenc utca vasútállomás felé vezető szakaszt, ahol az elhanyagolt tsz épület, a fenntartás nélküli területek kedvezőtlen látványt nyújtanak.

A településen változatos fafajok alkotják a fasorokat, ligetes kiültetéseket. Az alkalmazott fajok közül a legfontosabbak az alacsony termetű gyümölcsfák (meggy, cseresznye, szilva, ringlő, helyenként alma) és a dió (*Juglans regia*), amelyek karakteressé tesznek egy-egy utcaszakaszt. A kiültetésekben gyakran megjelenik a kislevelű hárs (*Tilia cordata*), ezüstjuhar (*Acer saccharinum*), a kőris (*Fraxinus sp.*) és a madárberkenye (*Sorbus aucuparia*) is. A településkép szempontjából a legértékesebbek azok a szakaszok, amelyek egységesen, vagy hasonló habitusú fakkal kiültetettek (templom előtti kiszélesedő zöldfelület). A gazdag zöldfelületi ellátottság ellenére még található hiányos, vagy teljesen üres szakaszok is, amelyek kiültetése településképi szempontból fontos.

A cserjetelepítés az utcák mentén általában hiányos, jellemzően ültetett fajok a mályvacserje (*Hibiscus syriacus*), és a rózsa

fajták. A településkép szempontjából jelentős értékűek az évelő-kiültetések, és az egynyári kiültetések, amelyekre Nemesgörzsönyön kevés példát látni. Annál értékesebbek viszont a változatos fajösszetételű lombhullató fák, ligetes kiültetések, amelynek számos példája található a település fő útvonala mentén és a településszövetben is. A tű- és pikkelylevelű örökzöldek domináns alkalmazása az utcák több szakaszára is jellemző. Az örökzöld tű- és pikkelylevelű cserjék kizárólagos, tömeges alkalmazása rontja, uniformizálja a településképet, monotonná teszi azt, kitakarja az értékes látványelemeket. Alkalmazásuk kizárólag kis csoportban, a lombhullató fajok és fajták háttereként, vagy kiegészítőjeként javasolt. Ajánlott a kiritkult, beteg egyedek lombhullató vagy lomblevelű örökzöld fajokkal és fajtákkal történő cseréje. Jellemzően alkalmazott fajok, fajták: lucfenyő (*Picea abies*), keleti és nyugati tuják (*Thuja orientalis*, *T. occidentalis*), ezüstfenyő (*Picea pungens*) és a hamisciprus (*Chamaecyparis sp.*).

A településkép szempontjából meghatározó jelentősége lehet a potenciális zöldfelületeknek, amelyek jelenleg funkciótalanok, vagy nem eléggé kihasználtak (Széchenyi utcai közparkkal szemben lévő kiszélesedő közterületi sáv, óvodával szemközti kiszélesedő közterület, Rákóczi Ferenc utca és a temető közötti háromszög alaprajzú terület, egészségház előtti tér, kultúrház környezete, a Petőfi utca és a kanyarodó közút közötti gyepterület az általános iskolával szemben). Megfelelő kialakításukhoz finanszírozásához pályázati források érhetőek el.

A településen nagymértékben zavarók a légvezetékek, villany- és telefonoszlopok, ami egyrészt hátrányosan befolyásolja a településképet, másrészt a nagyobb méretű fák ültetését is akadályozza. A településkapuk zöldfelületi ellátottsága nagyon fontos, hiszen ez adja az első benyomást a településről az ide látogatóknak. A déli településkapuban kedvezőtlen látványt nyújt a gazdasági épület, géptelep, amelynek növényesítése hiányos. A település bevezető szakaszán lévő településkép kedvező. Az első domináns épület a polgármesteri hivatal, amelynek előterében lévő parkoló mellől hiányzik az árnyékot adó fásítás, a képet a transzformátorház jelentősen zavarja. Az északi településkapuban értékes elem lehetne a jelenleg romos állapotú malom, ami ebben az állapotban kedvezőtlen látványelemként jelenik meg, a fogadókép nincs kialakítva. A település külterületén, a közutak mentén lévő növényesítés egy része értékes (Egyházaskesző felé vezető nyárfasor), megfelelő mértékben érvényesül, más része azonban nagyon hiányos (Nagyacsád felé vezető út). A közutak menti megfelelő növényesítés nemcsak esztétikai, hanem balesetvédelmi, valamint környezetvédelmi szempontból is fontos.

Közkertek, központi zöldfelületek

Széchenyi utcai közpark

A településképben is fontos szerepe van a Széchenyi utcában lévő közparknak. A parkban lévő növényállomány egy része értékes, koros, változatos fajösszetételű. Jellemző növényei az ezüstfenyők (*Picea pungens*), malonyai tuják (*Thuja occ. 'Malonyana'*), nyír (*Betula pendula*), platán (*Platanus hisp.*) és az ezüstfa (*Eleagnus*

angustifolia). A parkban a '70-es évekből származó padokat helyeztek el. A parkban egy idős, értékes fűz (*Salix alba*) található, amely az egyedi tájértékek közé sorolható. A park értéke az értékes növényállomány, azonban hiányoznak a kertépítészeti terek, ezért a park jelenleg kevéssé kihasznált, kertépítészeti terv alapján történő rekonstrukcióra szorul. Javasolt a park fejlesztésénél a túlevelű örökzöldek dominanciájának kiváltása, a lombhullató fák változatos cserjecsoportokkal történő együttes alkalmazása, a meglévő burkolat cseréje.

Kis közpark a településközpontban, a buszmegálló mögött

Ez a kis alapterületű zöldfelület nyírt gyeptől és határoló mályvacserje sövényből (*Hybiscus syriacus*) áll, sarkán egy telefonfülkével. Javasolt a sövényzóna megnyitása, a padok zöldfelületbe történő áthelyezése és kertépítészeti terek kialakítása a közpark működőképessége érdekében. Ezen a területen javasolt évelő- vagy egygyári kiültetés alkalmazása, kertépítészeti terek kialakítása.

Templomkertek

A településen lévő két református templom és környezete jelentős szerepű a településképben. A Rózsa Ferenc utca mentén lévő református templom értékes zöldfelülettel, kis templomkerttel körbevett. A templomkert értékes elemei az egyedi tájértékek körébe sorolható fák, facsoportok. Az előtérben és az előkertben dió (*Juglans regia*), koros kislevelű hársak (*Tilia cordata*), egy hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*) és egy koros, értékes platán (*Platanus hisp.*) található. Az oldalkertben koros, értékes diók (*Juglans regia*) állnak, a hátsó kertben pedig szintén koros, értékes kórisfa áll (*Fraxinus angustifolia*). A templom előtt nyírt gyepten álló kopjafák és az oldalkertben lévő harangláb szintén értékes elemei a kertnek. A kopjafák köré kis fakeretbe petúniákat ültettek. A templomkertben lévő növényalkalmazás nemcsak esztétikai értéke miatt fontos, hanem fontos szerepe lehet a keresztény szimbolika közvetítésében. A szépen ápoltságú gyepfelületben javasolt ehhez kötődő növények, elsősorban kis évelőágyak alkalmazása a meglévő értékes fás növényállomány megtartásával, néhány pad elhelyezésével.

A Kossuth Lajos utca mentén található a település másik református temploma. A település bevezető szakaszán fontos szerepe van ennek a templomnak és környezetének is, amely helyzeténél fogva a településképet meghatározza. A templom környezetében széles zöldfelület található, amelyben ligetes telepítésben lombhullató fák állnak. Ez az elrendezés szép, pozitív kezdeményezés. A templom közvetlen környezetét, a kertet tujaszövény határolja, csak két mályvacserje és bazsarózsa teszi változatosabbá a képet. Fontos lenne, ha a keresztény szimbolikával nem csak a templomok belsejében, hanem a külső kertben is találkozhatnánk. A templomok körüli növényalkalmazás hagyományainak környezeti nevelés értéke lehet. Javasolt a templom közvetlen környezetében gazdagabb évelőágyak és cserjecsoportok alkalmazása. A templom előtti tujából kiültetett kör felnövekedve monoton, kedvezőtlen képet eredményez. Nagy tömegben való alkalmazásuk a templom körül nem java-

solt. Ajánlott az előkertben lévő középkorú lucfenyő lombhullató fával történő kiváltása.

Intézménykertek / Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények
Óvoda kertje

Előnyös adottság, ha a gyermekek számára ekkora zöldfelület áll rendelkezésre, mint az óvoda esetében.

Az épület előtt aszfalt parkoló található, amelyet nyírt gyepfelület szegélyez. A kertben értékesek a koros fűzek (*Salix alba*), jellemző fás növények a kóris (*Fraxinus sp.*), luc-, erdei- és ezüstfenyők (*Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Picea pungens*). Feltűnő a túlevelű örökzöldek nagy száma, ami kedvezőtlen nemcsak azért, mert szűrős, hanem azért is, mert alkalmazásukkal kevésbé változatos hatás érhető el. Nem teremődnek játéokra is alkalmas terek, zugok, díszítőértékük nem változik az évszakok múlásával. Az óvodakertben a növényzet nemcsak esztétikai szerepű - ugyanúgy része lehet a környezeti nevelésben, és a különböző kerti terek a funkciókat is megoszthatják. A kert értéke az összefüggő gyepfelület.

A cserjék közül gyakori az aranyvessző (*Forsythia intermedia*) és a tuja (*Tuja occ. 'Smaragd'*). A fűzek idős korokra törékenyek, veszélyessé válhatnak, ezért javasolt az állomány rendszeres ellenőrzése a balesetvédelem érdekében. A kertben alkalmazott játékok többsége fémből készült.

Javasolt az óvodakert kertépítészeti terv alapján történő felújítása, az értékes növényállományok megtartásával, valamint a játékok körül a balesetvédelmi előírásoknak és szabványoknak megfelelő biztonsági sávok, védőtávolságok betartása, a fém játékok környezetbe illő anyaghasználatú és formavilágú játékokra történő fokozatos cseréje.

Az iskola kertje

Az iskolakertet gazdag növényzet jellemzi. Az előtte haladó betonlapos járdát mindkét oldalon lucfenyősor kíséri (*Picea abies*). Az előkertben a lucfenyők (*Picea abies*) dominanciája mellett gazdag cserje- és évelőkiültetések találhatók. Jellemző növények a nagytermetű varjúháj fajták (*Sedum sp.*), kardvirág (*Gladiolus sp.*), bazsarózsa (*Paeonia suffruticosa*), rózsák (*Rosa sp.*), hortenziák (*Hydrangea sp.*), krizantém (*Chrysanthemum vulg.*), lángvirág (*Phlox sp.*), nősziromok (*Iris sp.*), macskagyökér (*Achillea filipendulina*), páfrányok (*Dryopteris filix-mas*) és a fürtös pálmaliliom (*Yucca filamentosa*). A belső kertben gyakori a tű- és pikkelylevelűek alkalmazása (*Picea abies*, *Thuja occ. Thuja orientalis*, *Chamaecyparis lawsoniana* és fajtái), lombhullató fák közül jellemző a platán (*Platanus hisp.*), kóris (*Fraxinus sp.*) és a nyír (*Betula pendula*). A legértékesebbek a koros platánok és kórisfák. Előnytelen, hogy az iskolakert a szomszédos földektől és az egészségháztól nincs megfelelően, növényekkel elhatárolva. A burkolatok kialakítása nem megfelelő, a betonlapos járda környezetét kitaposták. Az iskolakertben lévő burkolatok és pihenőpadok felújítása, a kerti terek kialakítása a meglévő értékes nö-

vényállomány megtartásával javasolt. A kert értéke a gazdag, sokféle növényállomány és az idős lombhullató fák.

Mivel a környezeti nevelés fontos résztvevője lehet az épület körüli környezet, ezért erre az iskolakert esetében fontos kellő gondot, figyelmet fordítani. Dicséretes a gazdag évelőágyak kialakítása, azonban javasolt a kerti terek kialakítása, a környezetarchitektúra elemek felújítása, a lucfenyők, tű- és pikelylevelű örökzöldek többségének lombhullató fajokra történő cseréje. Értékes adottság, hogy az iskola és az óvoda számára is kellő nagyságú zöldfelület áll a gyerekek rendelkezésére.

Egészségház előkertje

Az egészségház előtt aszfalt burkolatú parkoló, előkertjében jelenleg örökzöldek, főként luc- és ezüstfenyők (*Picea abies*, *Picea pungens*) található elszórtan, szépen ápolt gyepfelületben, amelyek kerti tereket nem képeznek. Az előkert azonban nagy alapterületű, itt lehetőség van a zöldfelület többféle funkcióra történő hasznosítására. A jelenleg rendelkezésre álló növényállomány, a környezetarchitektúra elemek hiánya a kihasználást nem teszi lehetővé.

Polgármesteri hivatal kertje és előtere

A hivatal környezete kiemelt jelentőségű a településképpen, mert a településre érkezők számára ez az első, domináns elemként megjelenő épület. Előterének megfelelő kialakítása ezért fontos. Jelenleg a posta-polgármesteri hivatal előterében lévő buszmegálló elhanyagolt képet mutat, nagyon zavaró a transzformátorállomás, torony és légvezeték a képen. Az előkertben egynyári és évelő kiültetések találhatóak, amelynek jellemző fajtái a rózsa, leander (*Nerium oleander*), jezsámen (*Philadelphus coronarius*). A szűkös előkertben kedvezőtlen helyen van a lucfenyő (*Picea abies*), amelynek alkalmazása nemcsak mélyárnyéka miatt kedvezőtlen, de az épület és a vezetékek szempontjából is előnytelen. Javasolt a fenyő kiváltása kis koronát nevelő, magas díszértékű lombhullató fával, vagy cserjecsoporttal. Értékes elemei az évelő- és egynyári kiültetések, valamint a hátsó kertben lévő koros diófák (*Juglans regia*). A hivatal előtt lévő aszfaltozott parkoló mellől hiányzik az árnyékot adó fásítás.

Zöldfelületi intézmények

Temetők

A településen két temető található. A déli temető (Széchenyi utca) határán ördögcérna sövény található (*Lycium barbarum*). Jellemző növényei az örökzöldek, a keleti tuja (*Thuja orientalis*), boróka (*Juniperus communis*), a felnyírt puszpángbokrok (*Buxus sempervirens*), koros lucfenyők (*Picea abies*), kúszóborókák és az orgona (*Syringa vulgaris*).

Értékes elemei az idős puszpángok, valamint a XIX. századból származó terméskő sírkövek. A Farkasdy-család kriptája az építmény előtt álló idős puszpángokkal együtt védelemre érdemes érték. A temetőt a kis közparkkal burkolatlan út köti össze. Javasolt árnyékot adó lombhullató fák ültetése, valamint a határ meg-

erősítése a honos flórát veszélyeztető, agresszív „özönnövényként” számon tartott ördögcérnát kiváltó sövény-sáv alkalmazásával. Az út felől hiányzik a temető növényzettel való elhatárolása, javasolt ennek pótlása elsősorban lomblevelű örökzöld vagy lombhullató fajokkal.

A Rózsa Ferenc utcában lévő temető előtt széles potenciális zöldfelület található, amelyet jelenleg parkolóként hasznosítanak. Kedvezőtlen látványelem a transzformátorház a háromszög alakú terület szegélyén. A temető magaslaton létesült, értéke a szépen ápoltság gyepfelületek. A murvázott útszakasz melletti tuja sövény (*Thuja orientalis*) nem a legszerencsésebb választás. A temető kerítése mentén is tujákat ültettek, de több oldal mentén hiányzik a növénytelepítés. Fontos a hiányzó szegélyek határozott növény-sávval való elválasztása. A temető jellemző növényei az orgonák (*Syringa vulgaris*), a fűzök (*Salix alba*) és a kúszóborókák. Értékes elemei a koros puszpángok (*Buxus sempervirens*). Hiányoznak az árnyékot adó fás növények, lombhullató fák.

Mezőgazdasági terület és ipari tevékenység

Nemesgörzsöny település közigazgatási területének nagy része szántóföldi művelés alatt áll. A történelem folyamán a mezőgazdasági tevékenység mindig jelentős megélhetési forrása volt a helybelieknek. 1949-ben is a 439 kereső lakos közül 391-en dolgoztak a mezőgazdaságban. A községben két termelőszövetkezet is alakult 1959-ben, amely 1961-ben egyesült. A termelőszövetkezetek fő üzemágai az állattenyésztés és növénytermesztés voltak. Fontos kiegészítő üzemágnak számított a hypouzem, ahol naponta 7000 üveg hypot készítettek. A '80-as években már a mezőlaki tsz-hez tartozó szövetkezetben a lakosság többsége Mezőlakon dolgozott.

Jelentős ipari tevékenység Nemesgörzsönyön nem folyt. Az ipari tevékenység a közeli Pápán volt jelentős, amely a lakosság nem mezőgazdasági szektorban dolgozó részének nagyrészt foglalkoztatója volt.

A gyep művelési ágban lévő legnagyobb, összefüggő területek a településtől észak, északnyugatra található, a legnagyobb legelőterület az Egyházaskesző felé vezető út keleti oldalán található. A történelem folyamán az állattartás is nagy jelentőséggel bírt, az állattartás csökkenése után megmaradt füves területeket ma is legeltetéssel hasznosítják.

Erdőterület

Nemesgörzsöny területén jelenleg 12,1 ha üzemtervezett erdőterület található. Az erdőterületek kis része (2,2 ha) védelmi rendeltetésű, a maradék 9,9 ha gazdasági rendeltetésű. Az erdőterületek 18%-a rendezetlen tulajdonviszonyú, 82%-án magán erdőgazdálkodás folyik. A meglévő erdőterületeken a fafajösszetétel változatos, többségében keménylombos (38,6%) és nyár (42,2%) fajokból áll, valamint jelentős arányban van jelen az akác (11%) és a fenyő (7,3%). Lágylombos fajok az erdőterületeken mindössze 0,9%-ban jelennek meg.

Bányászati tevékenység

Nemesgörzsöny község határában található egy felhagyott homokbánya. A homokbánya mellett szántó és erdőterületek találhatóak. A spontán rehabilitálódó felszínen feltűnő a növényzet degradációja. A gyomos terület egyes foltjain még látható a csupasz, növényzettel nem fedett felszín. A bánya és környezete degradált, az úttól és szántóterületektől hiányzik a növényzettel való elválasztás.

3.2.4. A környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása

3.2.4.1. Levegőtisztaság-védelem

A tiszta, egészséges levegő biztosítása alapvető emberi szükségletet elégít ki. A levegő tisztaságának védelmét a módosított 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet (R) részletesen szabályozza.

A rendelet alapján a települési önkormányzat jegyzője környezetvédelmi hatósági hatáskörében eljár:

a) az egy háztartásban élő személy(ek) mindennapi szükségleteinek kielégítésére, otthona fenntartására szolgáló tevékenység és az ahhoz használt berendezés; a családi ház, illetve az egy vagy több lakás ellátására szolgáló, az 500 kW névleges bemenő hőteljesítményt meg nem haladó tüzelő- és egyéb, kizárólag füstgázt kibocsátó berendezés (a továbbiakban együtt: háztartási tevékenység) forrásaival,

b) az oktatási, egészségügyi és szociális intézmények azon 500 kW névleges bemenő hőteljesítményt meg nem haladó tüzelő- és egyéb, kizárólag füstgázt kibocsátó berendezései forrásaival, amelyeket nem gazdasági tevékenység keretében üzemeltetnek, valamint

c) a 140 kW névleges bemenő hőteljesítményt meg nem haladó tüzelő- és egyéb, kizárólag füstgázt kibocsátó berendezések forrásaival

kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi ügyekben és ellenőrzi a felsoroltakat.

A jogszabályi változások következtében levegőtisztaság-védelmi szempontból a szolgáltatások esetében az első fokú környezetvédelmi hatósági jogkört a környezetvédelmi felügyelőség gyakorolja. Ez alapján az önkormányzati intézményeknek a Felügyelőségre be kell jelenteni a 140 kW bemenő hőteljesítményt meghaladó tüzelőberendezés pontforrását.

A légszennyezettség (immisszió) a levegőben a levegőterhelés hatására kialakult légszennyező anyag koncentrációja, beleértve a légszennyező anyag adott időtartam alatt felületekre történt kiülepedését;

A levegőterhelés (emisszió) valamely anyag vagy energia levegőbe juttatása;

Az elérhető legjobb technika a korszerű technikai színvonalnak megfelelő módszer, üzemeltetési eljárás, berendezés, amelyet a kibocsátások megelőzése és - amennyiben az nem valósítható meg - a kibocsátások csökkentése, valamint a környezet egészére gyako-

rott hatás mérséklése érdekében alkalmaznak, és amely a kibocsátási határértékek megállapításának alapjául szolgál.

3.2.4.1.1. Klimatikus viszonyok

A település területe a mérsékelten hűvös éghajlattípusba tartozik, de már a mérsékelten meleg övezet határain van. Csapadékviszonyok alapján a mérsékelten nedves éghajlattípusba sorolható a község éghajlata. A napfényes órák száma a kistájban 2000 óra/év körüli értéket mutat. Az évi középhőmérséklet 9,5-10 °C körüli, a vegetációs időszaké 16,0-16,5 °C között mozog. A csapadék évi összege 630-680 mm közötti.

Az ariditási index 1,00 közeli értéket mutat. Az átlagos szélesség 3,2 m/sec körüli. Leggyakoribb az északi és a déli szélirány.

3.2.4.1.2. A légszennyezettség határértékei

A környezeti levegőben található kiemelt jelentőségű légszennyező anyagokra vonatkozó egészségügyi határértékeket a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet (Vhr) 1.1. számú melléklet A./pontja szabályozza.

A légszennyezettség ökológiai határértékeit és a légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területek típusait a rendelet 2. sz. melléklete tartalmazza. A község közigazgatási területe nem minősül ökológiailag sérülékeny területnek.

Nemesgörzsöny település területe a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet szerint a 10. légszennyezettségi zónába tartozik. (Erre a zónára a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 4. sz. melléklete alapján csak „E” és „F” zóna típus jellemző. Ez azt jelenti, hogy a légszennyezettség nem haladja meg az együttes rendelet 1. sz. mellékletében meghatározott határértékeket, így nem kell intézkedési programot készíteni.)

Kibocsátási határértékek

A helyhez kötött légszennyező pontforrásokra vonatkozó általános technológiai kibocsátási határértékeket a légszennyező anyag tömegáramának figyelembevételével a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 5. sz. melléklete az egyes technológiai kibocsátási határértékeket és egyéb előírásokat a 6. sz. melléklete tartalmazza.

A 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet rendelkezik a 140 kW_{th} és az ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről.

3.2.4.1.3. Jellemző emissziók

A község levegőjének minőségét az alábbi emissziók határozzák meg:

- mezőgazdasági és szolgáltató létesítmények fűtése
- közlekedés
- egyedi fűtések

Egyedi fűtések

A fűtésből származó emissziókat a légszennyező anyagok közül a kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, a szilárd és a korom emisszió jellemzi.

A hagyományos tüzelőberendezéssel végzett háztartási tüzelés jelentékeny légszennyező hatásának fő oka a nem tökéletes égés, mivel az egységnyi tüzelőanyag mennyisége a tökéletlen égés következtében lényegesen több szén-monoxid- és koromkibocsátást okoz, mint ha azt jól szabályozható, korszerű nagyüzemi kazánokkal végeznék.

A tüzelési technológiáknál a **szén** használata során keletkezik a legtöbb fajta és legnagyobb mennyiségű szennyezőanyag. Kedvezőbb hatás érhető el az **olajtüzelés** alkalmazásával, mivel az olaj kén-tartalma, így kén-dioxid kibocsátása kisebb. A koromkibocsátás mellett a magasabb égési hőmérséklet következtében azonban megjelenik a nitrogénoxid kibocsátás.

A **fatüzelés** viszonylag alacsony hőmérsékletű égéssel történik, így nitrogénoxid kibocsátást nem eredményez. Mivel a fa ként nem tartalmaz, elmarad a kén-dioxid kibocsátás is. Ezzel szemben jelentős a szilárd nem toxikus légszennyezőanyag (pernye) kibocsátás.

A jó szabályozási lehetőség következtében a **gáztüzelés** viszonylag kis mértékű szén-monoxid kibocsátást eredményez. Mivel a gáz kén-tartalma jelentéktelen, gyakorlatilag kén-dioxid nem keletkezik. A magas égési hőmérséklet miatt nitrogén-oxid kibocsátással kell számolni, de szilárd szennyeződés gyakorlatilag nem keletkezik. Megállapítható, hogy a fatüzelés mellett a gáztüzelés okozza a legkisebb környezetszennyezést.

Nemesgörszönyön a vezetékes földgázellátás, a belterületen 100%-osan kiépült. Jelenleg a bekötések száma csak 75 db, mely csupán 25 %-os bekötési aránynak felel meg.

A fennmaradó lakások fűtését vegyes tüzeléssel (szén és fa) oldják meg.

A település légszennyezettségi állapotáról mérési adatok nem állnak rendelkezésre. A környezeti adottságok alapján joggal feltételezhető, hogy a légszennyezettség a község közigazgatási területén a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet szerinti egészségügyi és ökológiai határértékeket nem haladja meg.

A hagyományos szén-, fa- esetleg olajtüzelésű fűtésből származó légszennyező anyagok- szén-monoxid és kén-dioxid, korom, pernye - mennyisége a jó levegő-minőséget lényegesen befolyásolhatja, ezért a fűtési időszakban a levegő minősége rosszabb, mint azon kívül.

A település levegőminőségének, ezáltal környezeti állapotának további javulása érhető el a gázhálózatra való további csatlakozásokkal, és ez által a fűtési rendszer korszerűsítésével.

Mezőgazdasági és szolgáltató létesítmények

A település területén bejelentés köteles légszennyező pontforrás, illetve diffúz forrás nem található.

A község belterületén jelenleg nincs jelentős ipari és mezőgazdasági levegőszennyezés. Ennek a kedvező állapotnak a fenntartása érdekében a jövőben olyan új tevékenységeket célszerű támogatni, melyek a lakókörnyezetet minimális mértékben terhelik.

A 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 6. § (1) szerint, a rendelet 2. számú mellékletében felsorolt tevékenységek esetében, a mellékletben meghatározott kiterjedésű védelmi övezetet kell kialakítani a rendelet hatálybalépését követően létesített új légszennyező források körül.

A belterületen történő állattartást - a lehetséges bűzhatás figyelembevételével - helyi rendeletben kell szabályozni.

A település egyik lehetséges fejlődési iránya a falusi turizmus elterjedése. A környék egyik fő vonzereje a tiszta, egészséges levegő, mely szintén a kedvező légszennyezettségi állapot fenntartásában teszi érdekelté a községet.

Közlekedés

A közlekedési emissziókat a szén-monoxid, nitrogén-oxidok, korom és kén-dioxid szennyezőanyagok jellemzik. Elsősorban a jelentősebb főutak forgalmából eredő emisszióval kell számolni.

A település belső úthálózatának fő tengelyét a 8406. jelű közút, a Széchenyi utca- Kossuth Lajos utca- Petőfi utca adja.

Az út forgalmi adatai a zajvédelmi fejezetben találhatóak.

3.2.5. Hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény szerint hulladéknak minősül bármely, a törvény 1. számú melléklete szerinti kategóriák valamelyikébe tartozó tárgy vagy anyag, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik, vagy megválni köteles. Minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy az a környezetet a lehető legkisebb mértékben érintse, illetve a környezet terhelése és igénybevétele csökkenjen, ne okozzon környezetveszélyeztetést, illetve környezetszennyezést, biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a keletkező hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, környezetkímélő ártalmatlanítását.

A törvény külön szabályokat tartalmaz a települési szilárd és folyékony hulladékokra és a veszélyes hulladékokra vonatkozóan:

Települési szilárd hulladék

Amint már a korábbi fejezetekben említettük a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. tv. szerint a települési önkormányzatok feladata az ingatlan tulajdonosoknál keletkező települési hulladékok, kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatás szervezése és fenntartása.

A településen keletkezett hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

A településen a háztartásokban és a község vállalkozóinál keletkezett kommunális hulladék gyűjtése és elszállítása szervezett formában történik. A hulladék begyűjtését az önkormányzattal szerződésben álló Győri Kommunális Szolgáltató Kft. végzi heti rendszerességgel. A gyűjtés 120 literes kukákban történik. A települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeit a 213/2001. (IX. 14.) Korm. rendelet szabályozza. A rendelet kiterjed a települési szilárd és a települési folyékony hulladékokra egyaránt. A települési folyékony hulladékok kezelésével már korábban foglalkoztunk. Az összegyűjtött szilárd kommunális hulladék Győri Kommunális Szolgáltató Kft szilárd hulladéklerakó telepén történik. A jelenlegi hulladék-elhelyezés környezetvédelmi szempontból megoldottnak tekinthető.

A hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről a 20/2006. (IV. 5.) KVM rendelet rendelkezik. Jelenleg a település területén hulladéklerakó nem üzemel.

A település területén illegális hulladéklerakó nem található.

A településen tervezett fejlesztések a kommunális szilárd hulladék mennyiségének jelentős növekedésével nem fognak járni.

A hulladékgazdálkodási törvény konkrét szelektív gyűjtési követelményeket is megfogalmazott, mely szerint a települési szilárd hulladék "biológiailag lebomló szervesanyag-tartalmának" csökkentését írja elő.

Termelési hulladék

Termelési hulladék a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származik. A településen olyan jellegű tevékenységet nem folytatnak, amelyből jelentős mennyiségű termelési hulladék keletkezik. A keletkező kis mennyiségű fa, papír hulladék a kis mennyiségre tekintettel, a kommunális hulladékkal együtt a közszolgáltató által elszállításra kerülnek.

A termelési hulladékok közé sorolható az állati ürülék, vizelet és trágya és az elkülönítve gyűjtött és nem a képződés helyén kezelt folyékony hulladék (hígtrágya), amely a Hulladékok jegyzékéről szóló 16/2001. (VII. 18.) KöM rendeletben is besorolást nyert.

Jelenleg a településen állattartótelep nem található, egyébként csak kis mértékű állattartási tevékenységet folytatnak, főleg ön-ellátási céllal. Az állattartás szempontjából a település adottságai kedvezőek ezért ennek ésszerű mértékű fejlesztése a fejlődés egyik iránya.

A jelenlegi minimális állattartás mellett a keletkező trágya elhelyezése, kezelése nem jelent problémát.

A mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelmről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet mellékletei szerint a település teljes közigazgatási területe nitrát érzékeny területen található.

Veszélyes hulladék

A hulladékok között megkülönböztetett figyelemmel kell kísérni a veszélyes hulladékok körét. Neve is jelzi, hogy környezetbe kerülve fokozott szennyezés okozója lehet.

2002. január 1-től a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységeket a 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet szabályozza. Az a gazdálkodó szervezet köteles gondoskodni a veszélyes hulladék környezetszennyezést nem okozó kezeléséről és ártalmatlanításáról, ahol az keletkezik.

A településen a Korm. rendelet szerint veszélyes hulladéknak minősülő hulladékok csak kis mennyiségben keletkezhetnek.

A település területén a környezet állapotának védelmében jelentős mennyiségű termelési- és veszélyes hulladékkal járó tevékenységeket nem célszerű engedélyezni. Természetesen csekély mennyiségű és jól kezelhető veszélyes hulladék keletkezését okozó tevékenység folytatását nem szabad kizárni, de a hulladékok kezelését szigorúan felügyelni kell.

Egyéb hulladék

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem.

A hulladékok jegyzékéről szóló 16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet - továbbiakban: Rendelet - 2005. I. 1-től módosította a 22/2004. (XII.11.) KvVM rendelet, melynek hatályba lépésével egyidejűleg hatályát veszítette a Rendelet 1. sz. mellékletének B) Kiegészítő listája, így az „elhullott állati tetem” beazonosítására a 020102 EWC kód (hulladékká vált állati szövetek) szolgál, mely a Rendelet értelmében nem veszélyes hulladéknak minősül.

A tetemek elhelyezése a 71/2003 FVM rendelet alapján 2005 dec. 31-e után már nem történhet dögtéren vagy döggútban.

A településen keletkező állati tetemek elszállítását az ATEV Rt. győri telepe végzi.

A település állattartás szempontjából kedvező adottságait, ki kell használni, ami az állatállomány ésszerű növekedését jelentheti. A falusi turizmusnak ugyancsak része lehet a háztáji állattartás növekedése.

3.2.6. Zaj elleni védelem

A tervezés során alapvető feladat a lakosság megfelelő környezeti komfortérzetének biztosítása érdekében a zajhelyzet vizsgálata. Az akusztikai vizsgálat során a beépített környezet zajhelyzetét értékeltük, valamint a tervezési terület beépítési lehetőségének környezetvédelmi megalapozását végeztük el. Ennek során értékelésre került a zajt kibocsátó létesítmények hatása a határoló települési környezetre.

Annak érdekében, hogy a tervezési területen építendő létesítmények a környezetükben élő lakosságot a legkisebb mértékben zavarják, illetve a jogszabályban meghatározott és a község képviselőtestülete által elfogadott előírásokat kielégítsék, a terv készítése során vizsgálni kell a tervezési területen kialakítandó zajforrások környezetre gyakorolt hatását, valamint a környezet domináns zajforrásainak kölcsönhatását.

A helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályokat a népjóléti miniszter által a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszterrel egyetértésben meghatározott keretek között az önkormányzat állapítja meg.

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet szabályozza a hatósági jogkörök gyakorlóját, ami a jogszabály 4.§ 1. bek szerinti esetekben a települési önkormányzat jegyzője.

3.2.6.1. A közlekedés hatása

A lehetséges közlekedési zajforrások a következők lehetnek:

- közút
- vasút
- repülő
- közlekedési létesítmények

Nemesgörzsöny településen számolni kell a közúti közlekedésből eredő zajterheléssel, valamint a belterülettől északkeletre mintegy 150 m-re haladó a Pápa- Csorna vasúti pálya hatásaival. A vonalon kis forgalom bonyolódik le, ezért a viszonylag nagy távolság miatt a vasút zaja problémát nem jelent. Amennyiben lakossági panasz érkezne, mindenképpen szükséges a helyzet további vizsgálata.

Repülőtér és más létesítmények a településen nincsenek.

A közút zajterhelésének nagyságát az alábbi tényezők befolyásolják:

- A forgalom nagysága, összetétele, sebessége, valamint a forgalomáramlás változásai (konvoj, gyorsítás, fékezés).
- Az észlelési pont és a zajforrás távolsága, magassági viszonyok, valamint a közbenső terepviszonyok beépítés.
- Az út meredeksége, szabályozási szélessége, a burkolat típusa.
- A talaj, a felszín akusztikai tulajdonságai.
- A járműpark műszaki állapota.
- Légköri viszonyok (hőmérséklet, szél stb.)

Nemesgörzsöny a 8406. jelű Pápa- Kenyeri összekötő úton közelíthető meg, amely belterületen halad végig.

A környezeti zaj határértékeit a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet tartalmazza. A rendelet 3. sz. melléklete rögzíti a közlekedéstől származó zaj új tervezésű és megváltozott területfelhasználási területeken megengedett egyenértékű A-hangnyomásszintjeit.

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken (gyűjtőút, összekötőút és bekötőút):

Területi funkció	Megengedett egyenértékű A-hangnyomásszint LAeq, dB	
	nappal 6-22 ^h	éjjel 22-6 ^h

Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias telepszerű beépítéssel)	60	50
--	----	----

A közúti forgalom mértékét 2007. évi forgalomszámlálási adatok alapján határoztuk meg, az AKMI adatszolgáltatása alapján. Az adatok alapján közelítő számítással meghatároztuk a ÚT 2-1.302.2003. előírásai alapján. A 8406. sz. összekötő út forgalmi adatait az alábbi táblázat tartalmazza.

A közúti közlekedés által okozott zaj a 7,5 m-es referencia távolságon:

Járműkategória		
I.	II.	III.
(jármű/nap)		
380	62	53

$$\dot{A}NF_1=380$$

$$\dot{A}NF_2=62$$

$$\dot{A}NF_3=53$$

Egyes járműkategóriákhoz tartozó **nappali** óraforgalom:

$$Q_{1n}=0,91 \cdot \dot{A}NF_1/16 = 21,6$$

$$Q_{2n}=0,91 \cdot \dot{A}NF_2/16 = 3,5$$

$$Q_{3n}=0,90 \cdot \dot{A}NF_3/16 = 3,0$$

Egyes járműkategóriákhoz tartozó **éjszakai** óraforgalom:

$$Q_{1e}=0,09 \cdot \dot{A}NF_1/8 = 4,3$$

$$Q_{2e}=0,09 \cdot \dot{A}NF_2/8 = 0,7$$

$$Q_{3e}=0,1 \cdot \dot{A}NF_3/8 = 0,7$$

Az egyenértékű A-hangnyomásszint értéke:

(Egyenletesen áramló forgalom esetén)

$$LA_{eq1} \quad \text{nappal} \quad 53,9 \text{ dB}$$

$$\quad \text{éjjel} \quad 46,9 \text{ dB}$$

$$LA_{eq2} \quad \text{nappal} \quad 50,2 \text{ dB}$$

$$\quad \text{éjjel} \quad 43,2 \text{ dB}$$

$$LA_{eq3} \quad \text{nappal} \quad 52,7 \text{ dB}$$

$$LA_{eq3} \quad \text{nappal} \quad 46,2 \text{ dB}$$

$$LA_{eq} (d=7,5 \text{ m}) \quad \text{nappal} \quad 57,3 \text{ dB}$$

$$\quad \text{éjjel} \quad 50,5 \text{ dB}$$

$$v_1, v_2, v_3 = 50 \text{ km/h}$$

A zajkibocsátás és a zajterhelési határérték összehasonlítása alapján megállapíthatjuk, hogy az út középvezetől 7,5 m távolságra a közlekedés okozta zajterhelés nappal nem, éjszaka minimálisan meghaladja a lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias telepszerű beépítéssel) funkciójú területekre vonatkozó határértékeket.

A település belterületének további részein csak a helyi közlekedés hatásai érvényesülnek, így a közlekedésből eredő zajterhelés részletesebb vizsgálata véleményünk szerint itt nem szükséges.

A községben az idegenforgalom fejlődése mellett sem várható a forgalom jelentős növekedése, ezért zajcsökkentési intézkedéseket várhatóan nem kell foganatosítani.

A tervezett fejlesztések zajvédelmi szempontból problémát nem okoznak.

3.2.6.2. Szórakoztató létesítmények

Nemesgörzsöny községben nincs zenés szórakozóhely. A sport, vendéglátás és szórakoztatóipari létesítmények tekintetében az elsőfokú hatósági jogkört a települési önkormányzat jegyzője gyakorolja. Szabadidős zajforrásra vonatkozóan, az üzemi zajforrásokhoz hasonlóan a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zaj- és rezgésforrás üzemeltetője - a (3) bekezdésben foglalt kivétellel - köteles a környezetvédelmi hatóságtól környezeti zajkibocsátási határérték megállapítását kérni, és a határérték betartásának feltételeit megteremteni.

A létesítmények működését célszerű úgy szabályozni, hogy a létesítéshez, üzemeltetéshez kapcsolódó tevékenység (parkolás stb.) zavaró hatása is kiküszöbölhető legyen.

3.2.6.3. Üzemi zajforrások hatása

Nemesgörzsöny községben sem a belterületen, sem a külterületen jelentős zajkibocsátást okozó telephely nem található. A községben működő vállalkozások által okozott zaj a közvetlen környezetükben lehet zavaró hatású, de ilyen jellegű lakossági panasz még nem merült fel. A telephelyeken a tevékenység úgy végezhető, illetve a fejlesztést úgy kell tervezni, hogy a környezetbe jutó zaj a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben előírt zajterhelési határértéket ne haladja meg. A zajterhelési határértékek teljesüléséről az üzemeltetőknek minden üzemelési körülmény esetén gondoskodnia kell.

A tervben ipari területként már meglévő és továbbra is kijelölt területek, amelyeknek elhelyezkedését korábban ismertettük, külterületen, lakott területektől megfelelő távolságban helyezkednek el, így ezekkel a telephelyekkel kapcsolatban az üzemeltetésből határértéket meghaladó környezeti zajterhelés nem várható.

Az üzemeltetőknek a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 10. §. (1) bekezdésben foglalt zajkibocsátási határérték megállapítása iránti kérelmet be kell nyújtania a Felügyelőségre, a telephely Korm. rendelet 6. § szerint lehatárolt teljes zajvédelmi hatásterületére vonatkozóan.

A községben működő egyéb vállalkozások által okozott zaj a közvetlen környezetükben lehet zavaró hatású, de ilyen jellegű lakossági panasz még nem merült fel. A telephelyeken a tevékenység úgy végezhető, illetve a fejlesztést úgy kell tervezni, hogy a környezetbe jutó zaj a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes ren-

delet 1. sz. mellékletében előírt zajterhelési határértéket ne haladja meg. A zajterhelési határértékek teljesüléséről az üzemeltetőknek minden üzemelési körülmény esetén gondoskodnia kell. A határértékek az alábbiak:

Területi funkció	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
	nappal 6-22h	éjjel 22-6h
Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
Gazdasági terület	60	50

A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 34. § (2) szerint a rendelet hatálybalépésekor működő,

a) üzemi vagy szabadidős zajforrások esetében, amelyeknek az 5. § (3) bekezdés szerinti hatásterületén olyan zajtól védendő épület vagy terület van, amelyre a környezetvédelmi hatóság korábban nem állapított meg határértéket,

b) zajkibocsátási határértékkel rendelkező üzemi és szabadidős zajforrások esetében, ahol a határértéket megállapító határozatban megadott védendő objektumok üdülőterületen, különleges területen helyezkednek el,

a 10. § (1) bekezdésben foglalt zajkibocsátási határérték megállapítása iránti kérelmet a rendelet hatálybalépésétől számított 1 éven belül kell benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz.

Ez a rendelkezés az üzemeltetőkre ró kötelezettségeket, és a korábban ismertettek szerint az kijelölt gazdasági területeken működő tevékenységekre ez valószínűleg vonatkozik.

A 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet szabályozza az épületek különböző zajtól védendő helyiségében megengedhető zajterhelési határértékeket is a. A rendelet szerint az

a) az épület rendeltetésszerű használatát biztosító különböző technikai berendezésektől (pl. felvonóktól, kazánoktól, szivattyúktól, szellőző- és klímaberendezésektől vízellátási, csatornázási, fűtési, világítási berendezésektől) és

b) az épületen belül vagy azzal szomszédos épületben folytatott termelő vagy szolgáltató tevékenységtől, illetve az ehhez alkalmazott géptől, berendezéstől, egyéb zajforrástól együttesen származó zaj terhelési határértékeit az alábbiak szerint alakulnak:

Sor- szá- m	Zajtól védendő helyiség	Határérték (LTH) az LAM meg- ítélési szintre (dB)	
		nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
1.	Kórtermek és betegszobák	35	30
2.	Tantermek, előadótermek oktatási intézményekben, foglalkoztató ter- mek, hálóhelyiségek bölcsődékben és óvodákban	40	
3.	Lakószobák lakóépületekben	40	30
4.	Lakószobák szállodákban és szálló jellegű épületekben	45	35
5.	Étkezőkonyha, étkezőhelyiség lakó- épületekben	45	
6.	Szállodák, szálló jellegű épületek, közösségi lakóépületek közös helyi- ségei	50	
7.	Éttermek, eszpresszók	55	
8.	Nagy- és kiskereskedelmi épületek eladótereit, vendéglátó helyiségei, a váróterem	60	

3.2.7. Közművek

3.2.7.1. Vízellátás

A település vízellátó rendszerének vízbázisát a 174 m mély Nemesgörsöny 1/a. sz. fúrt kút és a 110 m mély Nemesgörsöny 2. sz. fúrt kút képezi. A nemesgörsönyi ivóvízbázis és a községi hálózat a Bakonykarszt Víz és Csatornamű Rt. kezelésében van.

2002-ben vízbázis rekonstrukcióra került sor. Ennek eredményeként a korábbi, elöregedett Nemesgörsöny 1. sz. kút eltömedékelése, és új kút létesítése (Nemesgörsöny 1/a. sz.) valósult meg.

A termelt víz határérték feletti vastartalma miatt a hálózatba táplálás előtt vastalanítás történik. A nemesgörsöny 2. sz kút vizének gázatrtalma „B” fokozatba tartozik, a kút csak biztonsági rendszabályok betartása mellett üzemelhet.

Rövidtávon elő kell irányozni a 2. sz. kút műszaki felülvizsgálatát, középtávon pedig a vastalanító rekonstrukcióját. A víztermelő telep korábbi és jövőbeni esetleges rekonstrukciójának költsége a szindikátusi szerződés értelmében, a vízértékesítés arányában oszlik meg a kistérségi rendszer települései között.

A vizsgálatok szerint a vízellátás vonatkozásában, a fejlesztési feladatokban ma már nem a bekötöttség növelése, a „mennyiségi ellátás” megoldása a legfontosabb. A vízellátás fejlesztési feladatok körében a „minőség” biztosítása kerül előtérbe. A vízminőség védelme az általánosan terjedő elszennyeződés következtében egyre nehezebb feladat.

Az ivóvíz biztosítása a településen hosszútávon megoldott. A háztartásoknak 100%-a rendelkezik vízbekötéssel. A községben közki-folyó is van.

3.2.7.2. Szennyvízelhelyezés

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. tv szerint a települési önkormányzatok feladata az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladékok, ezen belül a települési folyékony hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatás szervezése és fenntartása.

A közszolgáltatás kiterjed a települési folyékony hulladék ideiglenes tárolására szolgáló létesítmény kiürítésére és a települési folyékony hulladék elhelyezés céljából történő elszállítására is. A 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet szerint települési folyékony hulladéknak minősül az a szennyvízelvezető hálózaton, illetve szennyvíztisztító telepen keresztül el nem vezetett szennyvíz, amely

- emberi tartózkodásra alkalmas épületek szennyvíztároló létesítményeinek és egyéb helyi közműpótló berendezéseinek ürítéséből,
- a nem közüzemi csatorna- és árokrendszerekből, valamint
- a gazdasági de nem termelési, technológiai eredetű tevékenységből származik.

Nemesgörzsönyön a közcélú szennyvízelvezető csatorna-hálózat még nem épült meg. Kiépítésére a község több alternatívát is kilátásba helyezett. A legreálisabb a Nagyacsáddal való közös csatorna-hálózat kiépítése lenne. A tervek realizálódása érdekében kiemelt fejlesztésként kell kezelni a kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás településre vonatkozó feladatait és előírásait.

A működő közműpótló gyűjtőmedencék egy része vízzáróan kialakított, míg a régebben épült medencék vízzárósága bizonytalan, vagy nem megoldott, ezért gyakorlatilag szikkasztóként működik. Az így talajba kerülő szennyvíz közvetlenül terheli a talajvizet. Az elszikkasztott szennyvíz mennyiségére adatok nem állnak rendelkezésre. A gyűjtőmedencék ürítését és a szippantott szennyvíz elszállítását a községben jelenleg különböző vállalkozók, - leginkább a Talajerógazdálkodási Kft. - végzik, akik a lakosság igénye szerint a szennyvizet a legközelebbi szennyvíztisztító telepre szállítja. Erről pontos információ nincs.

Az elkészült szennyvízcsatorna beruházás minél magasabb környezetvédelmi hatékonysága eléréseért ösztönözni kell a lakosságot a rákötésre.

A hulladékgazdálkodási törvény 21. § szerint a települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgáltatásként az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást (a továbbiakban: közszolgáltatás) szervez, és tart fenn, amely kiterjed a települési folyékony hulladék ideiglenes tárolására szolgáló létesítmény kiürítésére és a települési folyékony hulladék elhelyezés céljából történő elszállítására is.

A közszolgáltatás keretében a közszolgáltatónak az ingatlantulajdonostól, a gyűjtés helyéről a települési folyékony hulladékot az

ingatlantulajdonos előzetes bejelentése alapján, az ideiglenes tárolásra szolgáló létesítmény kapacitásától függően kell elszállítania.

Az illetékes vízügyi hatóság - a szakhatóságok véleményének figyelembevételével a jegyző véleményének kikérésével, valamint az üzemeltetővel történt egyeztetés lefolytatását követően - határozza meg, hogy a települési folyékony hulladék elhelyezésére, az üzemeltető rendelkezésére álló szennyvíztisztító telepek közül melyik vehető igénybe.

A településen engedélyezett szennyvízkibocsátás élővízbe nem történik. Ipari jellegű szennyvíz képződésével járó tevékenységet nem folytatnak.

Vízvédelmi és kényelmi szempontból végleges megoldást a csatornahálózat kiépítése, a szennyvízkibocsátók közcsatornára kötése és a szennyvíz tisztítása biztosítaná.

A községben, a jövőben esetleg megvalósuló szennyvízkezeléssel járó fejlesztések kibocsátási követelményeit a korábban már említett a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, ill. a 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint kell meghatározni.

A csatornázásnak közegészségügyi feladatán kívül környezetvédelmi, vízkészlet-gazdálkodási, városképi, kényelmi és termelési jelentősége is van. A szenny- és csapadékvizek összegyűjtésével, tisztításával lehetővé válik a vizek további hasznosítása az ipar és a mezőgazdaság számára.

3.2.7.3. Csapadékvíz-elvezetés

A településfejlesztés során egyik fontos feladat a csapadékelvezető árokrendszer kiépítése, illetve a meglévő árkoknak a karbantartását is meg kell oldani. Nemesgörszöny felszíni vizeinek befogadója közvetlenül vagy közvetve a Függyös-patak, mely a Pápa-környéki Vizitársulat kezelésében van. Nemesgörszöny topográfiai adottságát tekintve viszonylag sík terepen fekszik, területét csak kisebb dombocskák szabdalják. Így a lefolyó felszíni vizek kevés hordalékot szállítanak.

A beépített területekről a csapadékvizet el kell vezetni. Nemesgörszöny településmagjában az árok viszonylag rendezettek, de részben eltömödtek, folyamatos tisztításuk, karbantartásuk, a magas útpadka eltávolítása szükséges.

A kisebb vízfolyások és a nyílt árok kezelése a Nemesgörszönyi Polgármesteri Hivatal feladatkörébe tartozik.

Fontos a nyílt árokrendszer teljes körű kiépítése, majd folyamatos karbantartása. Az utcák nyomvonalát követve kell az árokrendszert kialakítani. A rétegvonalakkal párhuzamosan haladó utcáknál, mint övárkokat kell kialakítani az árkokat.

Az olyan szűk utcákban, ahol nincs árok építésére lehetőség, kiemelt útszegélyek építése szükséges a lejtett szélen, hogy csökkenjen a hordalékszedés, vagy csapadékvíz-elvezető csatornát kell kialakítani.

Új út csak csapadékvíz-elvezető csatornával épülhet, továbbá a belterületen a nyílt árokhálózatot folyamatosan csapadékvíz-elvezető csatornahálózattal kell kiváltani.

3.2.7.4. Villamos energia

A villamos energia ellátás az energiafogyasztóknak a rendeltetés-szerű működésükhöz szükséges villamos energia, rendelkezésre bo-csátása.

A villamos energia ellátás az országos 120 kV-os hálózatról tör-ténik.

Nemesgörzsönyön jelenleg mintegy 308 lakóépület található. A vil-lamos energia fogyasztói rákötések aránya 99%-os.

A község középfeszültségű villamosenergia-ellátása a Pápai 120/20 kV-os OVIT állomásról történik. Nemesgörzsöny energiaellátását a gerincvezetékéről leágazó szabadvezeték hálózat biztosítja. A le-ágazó szabadvezeték nyomvonala a kül- és belterületi ingatlanokon halad keresztül.

Nemesgörzsöny utcáin kisfeszültségű betonoszlopos szabadvezeték található, valamint a kisfeszültségű szabadvezeték hálózat faosz-lopos betongyámra szerelt. Fogyasztói csatlakozások jórészt lég-kábeles kivitelűek. A betonoszlopos hálózaton energiatakarékos lámpások vannak felszerelve.

A villamos energia ellátás jelenleg jónak mondható.

3.2.7 5. Földgázellátás

Nemesgörzsöny vezetékes földgázellátása biztosított. Az alapháló-zathoz kapcsolódva, a nagynyomású vezetékekre telepített átadó állomások segítségével történik az országos hálózatról a vétele-zés. A gázátadó állomásról, nyomáscsökkentőn keresztül kapja a földgázt. Nemesgörzsöny közigazgatási területének nyugati terüle-tein húzódik végig a nagy-középnomású gázvezeték. A nagy-középnomású vezeték szállítja a földgázt a település északnyuga-ti határában telepített gázfogadó-nyomásszabályzó állomásig.

A település korszerű, környezetbarát termikus energiaellátása biztosítható a komplex földgázellátással. A földgáz alkalmas egyedi berendezésekkel, jól szabályozható, automatikus üzemvite-lű, teljes komfortot nyújtó ellátás biztosítására. Fűtésre, hasz-nálati melegvíz termelésre és főzésre egyaránt energiatakarékosan használható.

Nemesgörzsönyön a vezetékes földgázellátás, a belterületen 100%-osan kiépült. Jelenleg a bekötések száma csak 75 db, mely csupán 25 %-os bekötési aránynak felel meg.

A hálózat fejlesztését folyamatosan el kell végezni. A külterüle-ti lakott épületek földgázellátását is biztosítani kell.

3.2.8. Demográfia

A község utcáiban jelenleg mintegy 300 lakóház található. A tele-pülésen üres telkek és foghíjak is vannak.

A lakóterület beépítés falusias jellegű, ez a beépítési jelleg továbbra is megtartandó.

A község lakosságának száma az utóbbi években stagnálást mutat, jelenleg mintegy 795 fő.

A lakosság helyben, vagy kis utazási távolságra Pápan, Győrben vagy Csornán talál munkahelyeket.

Nemesgörzsöny lakosságának jelentős növekedésével hosszabb időtávban sem lehet számolni. A településfejlesztés alapkonceptiója szerint egyébként is a minőségi fejlesztés, a településen lakók életminőségének javítása a cél.

A népesség számának stagnálása ellenére az elmúlt években, évente 1-2 új épületet építettek, alakítottak át. Az új lakóépületeket elsősorban helyi fiatalok és a bevándorlók építették.

A településen kevés üres telek található, a foghíjak száma is minimális, így szükséges újabb területet kijelölni lakófunkció céljából

3.2.9. Gazdasági tevékenységek

Nemesgörzsöny községben jelentősebb ipari tevékenységet folytató cég vagy üzem nem működik.

A községben nagyobb ipari jellegű üzem, vagy vállalkozás. nem található. A településen egy magán vállalkozó varrodát működtet, ahol 16 főnek biztosít munkahelyet. A településen működik a Halász Építőipari Kft, valamint egy BRIGGS & STRATTON szerviz.

Az őstermelői keretek közt végzett szántóföldi növénytermelés, állattartás, erdőművelés kiegészítő jövedelemforrása a község lakosságának.

A településnek csak elenyésző részét borítja erdő. Az erdőterületek nagysága 12,1 ha, ami az 1781 ha-os külterület 0,6 %-a. Az erdőterületek jelentős része, 9,9 ha gazdasági rendeltetésű, 2,2 ha pedig védelmi. Az erdőterületek 18% a rendezetlen tulajdonviszonyú, 82 %-án magán erdőgazdálkodás folyik.

A kisebb erdőfoltok a gazdasági- és belterület mellett, valamint a vízfolyások partjainál elsődleges rendeltetésük szerint védett vagy védő erdők.

A számadatokból látható, hogy az erdőgazdálkodás mennyire visszaszorult: területe kevés, az is jobbára gyenge produktumú, viszonylag értéktelen fafajokból áll, a táji és gazdasági szempontból egyaránt igazán értékes állományok és fafajok viszonylag kis arányban fordulnak elő. Tájvédelmi szempontból értékesek az állandó/időszakos vízfolyásokat kísérő bokorfüzesek és égeresek. A külterületen minimális mértékben elterülő erdőterületek pedig magántulajdonban vannak, míg a vadászati jog birtokosa a Marcalvölgyi „Sólyom” Vadásztársaság.

3.3. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg

3.3.1. Víz, csapadékvíz

Jelenlegi állapot:

- A település ivóvízellátása vezetékes rendszerről hosszútávon biztosított. A tervezett fejlesztések vízellátása a meglévő hálózatról bővítéssel biztosítható.
- A beépített területekről a csapadékvíz elvezetése Nemesgörzsöny területén nagyrészt megoldott. A lakott területek többségén nyílt csapadékvíz-elvezető árokhalózati rendszer található. Az árok részben el-

tömődtek, folyamatos tisztításuk, karbantartásuk, a magas útpadka eltávolítása szükséges.

Javaslat:

- A vizsgálatok szerint a vízellátás vonatkozásában a fejlesztési feladatokban ma már nem a bekötöttség növelése, a „mennyiségi ellátás” megoldása a legfontosabb. A vízellátás fejlesztési feladatok körében a „minőség” biztosítása kerül előtérbe.
- Fontos a nyílt árokrendszer teljes körű kiépítése, majd folyamatos karbantartása. Az utcák nyomvonalát követve kell az árokrendszert kialakítani. A rétegvonalakkal párhuzamosan haladó utcáknál, mint övárkokat kell kialakítani az árkokat.
- Az olyan szűk utcákban, ahol nincs árok építésére lehetőség, kiemelt útszegélyek építése szükséges a lejtett szélen, hogy csökkenjen a hordalékszedés, vagy csapadékvíz-elvezető csatornát kell kialakítani.
- Új út csak csapadékvíz-elvezető csatornával épülhet, továbbá a belterületen a nyílt árokhálózatot folyamatosan csapadékvíz-elvezető csatornahálózattal kell kiváltani.

3.3.2. Szennyvíz

Jelenlegi állapot:

- Nemesgörzsönyön a közcélú szennyvízelvezető csatorna-hálózat még nem épült meg. Kiépítésére a község több alternatívát is kilátásba helyezett. A legrealisabb a Nagyacsáddal való közös csatornahálózat kiépítése lenne.

Javaslat:

- A csatorna mihamarabbi megépítését és a szennyvíz tisztítás megoldását a pályázati és gazdasági lehetőségek figyelembevételével szorgalmazni kell.

3.3.3. Hulladék

Jelenlegi állapot:

- A települési szilárd hulladék szervezett gyűjtése megoldott.
- A településen keletkező állati tetemek szervezett kezelése megoldott.

Javaslat:

- Szükséges a hulladékkezelés jogszabályi megfelelésének folyamatos biztosítása.
- Települési szinten meg kell szervezni a háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtését.
- A települési hulladékok szelektív gyűjtési rendszerének bevezetése. Természetesen ennek a feladatnak a megvalósítása csak a térség települési önkormányzatainak és a közszolgáltatást végző szervezet együttműködésével és csak hosszú távon lehetséges.

A település területén a környezet állapotának védelmében jelentős mennyiségű termelési- és veszélyes hulladékkal járó tevékenységeket nem célszerű engedélyezni. Természetesen csekély mennyiségű és jól kezelhető veszélyes hulladék keletkezését okozó tevékenység folytatását nem szabad kizárni, de a hulladékok kezelését szigorúan felügyelni kell.

3.3.4. Levegő

Jelenlegi állapot:

- A településen a fűtés jellemzően gáz és vegyes tüzeléssel történik, az ebből eredő légszennyezőanyag-kibocsátás nem jelentős.
- A közlekedésből eredő légszennyezettség a településen nem számottevő, környezeti problémát nem jelent.
- A levegő porterhelésére számíthatunk mezőgazdasági munkák idején, amikor a talajmunkák során jelentős mennyiségű por kerül a levegőbe, valamint megnövekszik a tehergépjármű forgalom.

Javaslat:

- A nagy kiterjedésű, összefüggő szántóföldek között mezővédő erdősávok telepítése javasolt. A védősávok település- és táj-esztétikai szempontból is pozitív szerepet töltenek be.
- A nem motorizált közlekedés feltételei megteremtésének elősegítése. A szilárd burkolatú, portmentes (portalanított) utak arányának fokozatos növelése.
- A földgáz hálózatra minél több lakóépületet be kell kötni, és a megújuló energia használatát is fokozni szükséges.

3.3.5. Zaj

Jelenlegi állapot:

- A 8406. sz. összekötő út forgalmát figyelembe véve lakott területen belül az út környezetében a zajterhelési határértékek teljesülnek.
- A jelenleg telephelyek a vizsgálatok szerint nem jelentenek jelehtős zajterhelést a környezetre.

Javaslat:

- Az új létesítmények telepítésénél fokozott figyelmet kell fordítani a zajvédelmi határértékek, előírások betartására. Ezek használatbavétele, üzembe helyezése során műszeres mérésekkel kell ellenőrizni, illetve igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését.
- Törekedni kell arra, hogy a zaj- és rezgésártalmak minimalizálására már a telepítéskor történjenek intézkedések.

3.3.1. Táj- és természetvédelem

Jelenlegi állapot:

- Nemesgörzsöny gazdagnak mondható a meglévő zöldfelületi elemek tekintetében, amelyekről általánosságban elmondható, hogy főként a településközponti részén helyezkednek el, de nem hiányoznak azok az elemek sem, amelyek ezeket egy zöldfelületi rendszerré kapcsolják össze. A területek azonban emellett, hogy gondozottak, lényegesen több funkció ellátására is alkalmasak lennének. További növénytelepítésekkel, kertépítészeti terek kialakításával, berendezési tárgyak elhelyezésével még szélesebb körű hasznosításukra nyílna mód.

3.3.1.1. Zöldfelületre vonatkozó javaslatok, zöldfelület-szabályozás

Fontos szem előtt tartani, hogy egy díszértéket képviselő, vonzó zöldfelületi rendszer az idegenforgalom szempontjából legalább olyan fontos, mint a táji, természeti adottságok. A település számára elengedhetetlen egy egységes zöldfelületi rendszer létrehozása, kiemelve a településkapuk rendezését. A megfelelő zöldfelületi rendszerrel kiemelhetők az értékes részletek, együttesek és eltakarhatók a kevésbé előnyös megjelenések, kiegészítve, hozzáadva az épített környezet értékeihez.

A település nagy értéke a gazdag zöldfelület, javasolt a zöldterületek megtartása, a potenciális zöldfelületek kertépítészeti terv alapján történő hasznosítása. A település értéke a lombhullató faállomány, amelynek számos értékes egyede védelemre érdemes, megtartásuk, a fajok további ültetése javasolt.

A jövőben mindenképpen kerülendő a túlevelű örökzöldek ültetése, de a meglévő egyedek jelentős részének lecserélése is javasolt. Különösen indokolt ez az önkormányzat előkertjében, a templom és az iskola környezetében, valamint az óvoda kertjének egyes területein. A település hangsúlyos pontjainak kiemelésére egynyári és évelőkiültetések alkalmazása javasolt, különösen a templomok környezetében, ahol a keresztény szimbolika közvetítésében is szerepük lehet. Az évelőkiültetések nemcsak a jelentős intézmények környezetében kívánatosak, de talán a helyiek körében is bővül az a szokás, hogy házaik előtt is ültessenek évelőágyakat, amelyek mindig is jellemzőek voltak a magyar települések arculatára. Az ilyen jellegű kiültetések fajtái évszázados növényalkalmazási hagyományokat idéznek. Ilyen a pálmaliliom, a körömvirág, a rózsák, a nőszirm, az őszirózsa, vagy a bőrlevél. A gazdag kiültetések mellett javasolt cserjecsoportok, változatos díszcserjék alkalmazása is, amelyek fajválasztásában irányadók a feltüntetett listában szereplő fajok, fajták (lásd Telepítésre javasolt növényfajok jegyzéke).

Számos településkép zavaró elem gyakran befolyásolja a kedvező részletek megjelenését (polgármesteri hivatal előtere, külterületi gazdasági épületek), amelyek kiváltása, vagy legalább növényzettel történő tájba illesztése, takarása indokolt.

A fasorok kialakítását gyakran akadályozzák az elektromos vezetékek. Ma már azonban jó néhány kistermetű faj közül lehet válasz-

tani, amelyek 4-6 méteres magasságukkal nem zavarják a vezetékeket.

A tájjelleg megtartására alkalmas növényfajokat közöljük az alábbiakban. Ezek egy része (többsége) hazánkban őshonos, kisebbik része pedig elsősorban a gyümölcsfajokból illetve a falusias jellegű tükröző parasztkerti növényekből kerül ki. Megjegyzendő, hogy a tájidegen fenyőfélék és örökzöldek közül csupán két faj található, ezek is elsősorban temetői használatra javasoltak.

Fák

Acer campestre	Mezei juhar
Acer platanoides	Korai juhar
Acer pseudoplatanus	Hegyi juhar
Acer tataricum	Tatár juhar
Alnus glutinosa	Mézgás éger
Carpinus betulus	Gyertyán
Fraxinus excelsior	Magas kóris
Juglans regia	Közönséges dió
Platanus acerifolia	Platán
Prunus amygdalus	Mandula
Quercus robur	Kocsányos tölgy
Salix alba	Fehér fűz
Tilia cordata	Kislevelű hárs
Tilia tomentosa	Ezüsthárs

Alacsony termetű fák

Alacsony termetű gyümölcsfák (meggy, szilva)	
Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet'	Bíborvirágú galagonya
Pyrus calleryana 'Chanticleer'	Kínai körte
Sorbus borbásii	Borbás-madárberkenye
Tilia tomentosa 'Bori'	Ezüst hárs 'Bori' fajtája

Cserjék

Berberis vulgaris	Közönséges borbolya
Buxus sempervirens	Puszpáng (temető!)
Cornus mas	Húsos som
Cornus sanguinea	Veresgyűrű som
Corylus avellana	Mogyoró
Cotinus coggygria	Cserszömörce
Crataegus monogyna	Egybibés galagonya
Juniperus sabina 'Tamariscifolia'	Nehézszagú boróka (temető!)
Hibiscus syriacus	Mályvacserje
Hippophaë rhamnoides	Homoktövis
Kerria japonica 'Pleniflora'	Boglárka-cserje
Kolkwitzia amabilis	Kínailonc
Laburnum anagyroides	Aranyeső
Ligustrum vulgare	Vesszős fagyal

Philadelphus coronarius	<i>Jezsámen</i>
Prunus spinosa	<i>Kökény</i>
Prunus tenella	<i>Törpe mandula</i>
Spiraea cinerea 'Grefsheim'	<i>Hamvas gyöngyvessző</i>
Spiraea vanhouttei	<i>Köz. gyöngyvessző</i>
Syringa vulgaris	<i>Kerti orgona</i>

Évelők

Aster sp.	<i>Őszirózsa</i>
Bergenia cordifolia	<i>Szívlevelű bőrlevél</i>
Calendula officinalis	<i>Körömvirág</i>
Chrysanthemum sp.	<i>Krizantém</i>
Convallaria majalis	<i>Májusi gyöngyvirág</i>
Hemerocallis sp.	<i>Sásliliom fajok</i>
Hosta sp.	<i>Árnyékliliom fajok</i>
Iris pallida 'Variegata'	<i>Dalmát nőszirm</i>
Lavandula angustifolia	<i>Levendula</i>
Rosa sp.	<i>Rózsa fajok</i>
Salvia officinalis	<i>Orvosi zsálya</i>
Sedum sp.	<i>Varjúháj</i>
Sempervivum sp.	<i>Kövirózsa</i>
Yucca filamentosa	<i>Fürtös pálmaliliom</i>

Táj- és természetvédelmi javaslatok**3.3.1.2. Táj- és természetvédelmi javaslatok**

Nemesgörzsöny közigazgatási területén kevés természetközeli terület található, ezért kiemelt szerepű a megmaradt területek élőhelyeinek megóvása. *Természeti terület* belterületbe nem vonható, beépítésre szánt terület, bányaterület nem jelölhető ki. Művelési ág megváltoztatása, illetve közmű, közút építése környezeti hatásvizsgálat alapján, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételekkel engedélyezhető.

Érzékeny természeti területen (a külterület nyugati részén) csak extenzív jellegű, vagy természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek használhatók. A kialakult tájhasználatot megváltoztatni csak a természeti állapothoz közelítés érdekében lehet.

A vízfolyásokat kísérő növényzóna kiegészítése, a megfelelő szélességű (a szükséges kezelési-fenntartási sáv betartása mellett) puffersáv kialakítása szükséges.

A *tájképvédelmi övezetben* kerülni kell a közművek és építményeik felszín feletti elhelyezését. A meglévő tájképzavaró létesítmények tájba illesztéséről gondoskodni kell. A tájkaraktert meghatározó tájelemek fenntartásáról gondoskodni kell.

Az *egyedi tájértékek* megóvásáról a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezik a 6.§ 2. bekezdésében. Ez elsősorban a tájérték kataszterezését (MSZ 20381), részletes leírását és folyamatos állapot-, illetve állagmegóvását foglalja magába. Ez az egyedi tájértékek állapotmegóvásán, illetve helyreállításán túl az őket körülvevő környezet felújítását (pl.: növények telepítését) is jelenti.

3.3.1.3. Tájrehabilitációs javaslatok

Tájrehabilitációs javaslatok

Tájhasználati konfliktus ott jelentkezik, ahol a számos szükségletet kielégítő tájban az egyes igénybevételek korlátozzák, vagy hátrányosan befolyásolják az ökológiai, ökonómiai vagy tájképi potenciálokat. A legfontosabb rehabilitációs javaslatok Nemesgörszönyön a következők:

- Mind a bel-, mind a külterületen javasolt a tájképzavaró létesítmények (transzformátorállomások, légvezetékek, gazdasági épületek, géptelep) tájba illesztése, megfelelő takarása vagy elbontása, a légvezetékek földkábelre történő cseréje legalább a kiemelt településképi szereppel rendelkező településszakaszokon, épületek közelében.
- Figyelmet kell fordítani a külterületi mezőgazdasági építmények növénytelepítéssel, fasorokkal történő teljes körű tájbaillesztésére, környezetük rendezésére.
- Javasolt a vasútállomás környezetének teljes körű rendezése, a degradált területek rehabilitációja, megfelelő növényzet telepítése.
- A bányaterület rombolt felszínének rekultivációja, a bányaterület teljes körű rendezése javasolt, a spontán rehabilitációs folyamat segítségével. A bányaterület rehabilitációjához állami támogatás pályázható.
- Az utak tájbaillesztése, környezetük rendezése javasolt.

Ennek biztosításához a következők szükségesek:

- az utak burkolatának folyamatos javítása, karbantartása (Rózsa Ferenc utca)
- az útszéli árkok tisztítása, a vízelvezetés biztosítása
- az utat kísérő növényzet rendszeres (min. évi 5-6 alkalom) nyírása
- a település Nagycsádra vezető főút menti vegyes fasor pótlása és a külterületi főközlekedési utak hiányzó szakaszain tájhonos fajokból álló fasor és cserjesávok telepítése (lásd Telepítésre javasolt növények jegyzéke)

Az út menti növénytelepítéssel szemben támasztott szempontok:

- optikai vezetés, hófúvás elleni védelem
- utalás a táj karakterére, zavaró látványok kitakarása
- ökológiai viszonyok javítása, légszennyezés felfogása, zaj tompítása
- Az erdősávok, fasorok telepítése, felújítása őshonos fajokkal történjen (tölgyek, hársak, kóris, szil, hazai nyarak).
- Az Állami Erdészeti Szolgálat erdőtelepítésre javasolt területei az alábbi helyrajzi számok: 03, 059, 063, 071, 078, 080, 0108, 0112, 0188, 0221, 0246, 0252.
- A település és a szántóterületek közvetlen kapcsolódása számos konfliktus forrása. Javasolt a teljes település köré fás-cserjés állomány, erdősáv telepítése.
- Javasolt fafajok az erdők fafaj cseréjéhez, telepítéséhez:

Fő fafajok:

<i>Alnus glutinosa</i>	<i>Mézgás éger (vízfolyások mentén)</i>
<i>Fraxinus excelsior</i>	<i>Magas kőris</i>
<i>Populus alba</i>	<i>Fehér nyár</i>
<i>Populus canescens</i>	<i>Szürke nyár</i>
<i>Populus euramericana</i>	<i>Nemesnyár</i>
	<i>(csak magasabb talajvíz esetén)</i>
<i>Quercus cerris</i>	<i>Csertölgy</i>
<i>Quercus petraea</i>	<i>Kocsánytalan tölgy</i>
<i>Quercus robur</i>	<i>Kocsányos tölgy</i>
<i>Salix alba</i>	<i>Fehér fűz</i>

Kísérő fafajok:

<i>Acer campestre</i>	<i>Mezei juhar</i>
<i>Acer platanoides</i>	<i>Korai juhar</i>
<i>Acer tataricum</i>	<i>Tatárjuhar</i>
<i>Fraxinus angustifolia</i>	<i>Magyar kőris</i>
<i>ssp. pannonica</i>	
<i>Fraxinus ornus</i>	<i>Virágos kőris</i>
	<i>(csak bázikus talajra)</i>
<i>Juglans regia</i>	<i>Közönséges dió</i>
<i>Prunus avium</i>	<i>Madárcseresznye</i>
<i>Pyrus pyraeaster</i>	<i>Vadkörte</i>
<i>Quercus pubescens</i>	<i>Molyhos tölgy</i>
	<i>(lőszön, meszes homokon)</i>
<i>Sorbus aria</i>	<i>Lisztés berkenye</i>
<i>Sorbus torminalis</i>	<i>Barkócaberkenye</i>
<i>Tilia cordata</i>	<i>Kislevelű hárs</i>
<i>Tilia tomentosa</i>	<i>Ezüsthárs</i>
<i>Ulmus minor</i>	<i>Mezei szil</i>

3.4. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:

3.4.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik.

A tervbe vett fejlesztések természeti erőforrások közvetlen igénybevételét, vagy közvetlen környezetterhelést csak kis mértékben idéznek elő.

3.4.2. Olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak

A településrendezési terv intézkedéseinek megvalósulása esetén olyan jelentős, társadalmi, gazdasági folyamatok nem várhatók, amelyek akár közvetett módon jelentős környezeti terhelést jelentenének. Az intézkedések következtében nem várható a légszennyezettség, a zajterhelés jelentős növekedése. A változások jelentős

vízhasználatnövekedéssel, vagy vízbe történő szennyezőanyagkibocsátással sem járnak.

3.5 A terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése

– A szabályozási tervben foglalt és az egyéb környezetvédelmi jogszabályi előírások, betartásával az új területeken épülő épületek, létesítmények egyéb hatásai (zaj, légszennyező) a jelenlegi területhasználatokra nem jelentenek veszélyt, a természeti környezetet károsan nem befolyásolja.

– A területen tervezett tájrendezés természetvédelmi és környezetvédelmi szempontból kedvezőbb állapotot hoz létre. A területen a kibocsátások csökkenéséhez vezet. A környezetre gyakorolt hatás kedvező.

Egyéb környezeti konfliktusok, problémák a tervben foglaltak megvalósulása esetén nem keletkeznek.

4. A terv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére, monitoringozására vonatkozó javaslatok

A korábbiakban ismertettük, hogy a terv megvalósítása nem jár jelentős, a környezetre káros hatásokkal, így ezekkel kapcsolatban sem szükségesek intézkedések.

Összefoglalva megállapítható, hogy a település környezeti állapota jónak mondható. A feltárt gondok, hiányosságok megoldásával, a tervezett fejlesztések végrehajtásával tovább javítható a település környezeti állapota és a település adottságaiból adódó lehetőségek jobban kihasználhatók.